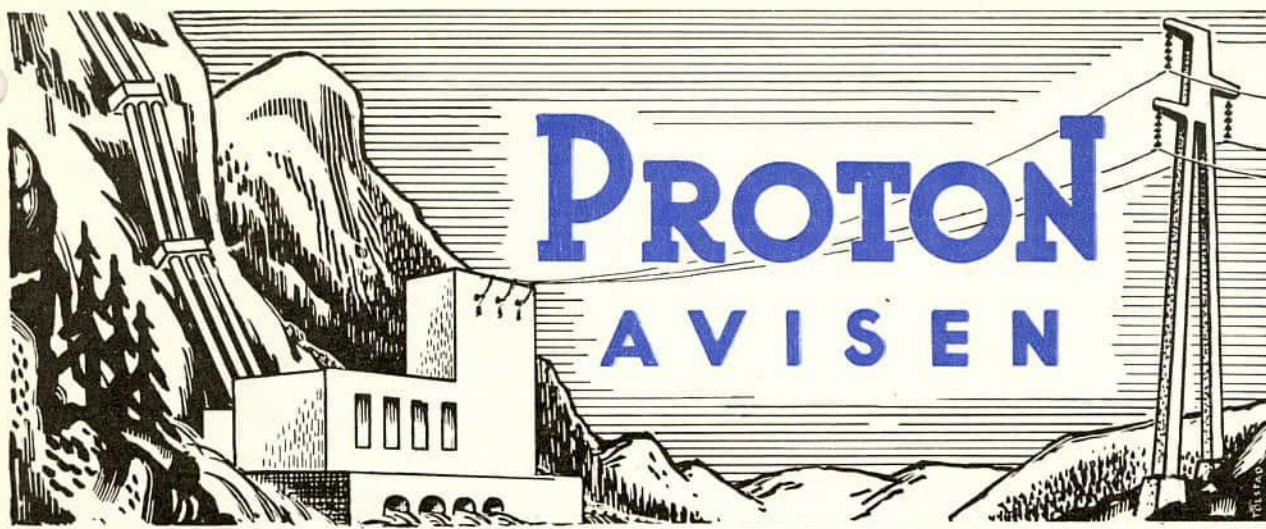

BEDRIFTSORGAN FOR A/S PROTON

Nr. 2

JUNI 1950

3. årg.

OSLO
900 år!

*Det er vor egen by!
Saa fast og trygt du hviler
i dine aasers ly.
Snart høit og blaat. Snart taakegraat.
Og det er Storting, det er Slot
og gamle Akershus
i fjordens bølgebrus.*

Nils Collet Vogt

SIDEN SIST

Fra vinterens dvale har vi de par, tre siste måneder hatt hele sommerens ouverture og glade forløper — våren. April med snesmelting, fugletrekk, hestehov og blåveis. Hele naturen gjorde forberedelser til fest. Dagene ble lysere og lysere, solen ble varmere og varmere og som så mange ganger tidligere — vi hungret etter sommeren. Sinnet ble mykere og venligere, gangen spenstigere og vi myste på solen, kikket på antrekket og tok overblikk over garderoben. Vi opplevet hele det vidunderlige vårbruset når alt spirer og gror. Våre virkelige eksponenter for våren var og ble som alltid sangfuglene som var i full gang fra tidlig på morgenkvisten. Det var grunn til å si med Elias Blix:

No livnar det i lundar
no lauvast det i li;
den heile skapning stundar
no fram til sumars tid.

Mai var de mange fri- og helligdagers tid. Vi opplevet 17 mai, mer strålende enn kanskje noen gang tidligere. Det var flagg på by og havn og det myldret frem av småtroll på alle veier og gater og det var høysesong på matrosdresser og stivete hårsøyler. Det er mange småbarn rundt om i Norges land i dag — ja mer enn det noensinne har vært. De vil alle være med i barnetoget. »Søttende mai er vi så gla i « er en kjent og kjær strofe for de små. Er det ikke så det kiler langt ned i mavegropen å se når de kommer i barnetoget, flagg i flagg og lugg i lugg på alle storveier og storgater i byer og bygder. Musikkorpsene i stivpersete stramme bukser og med blankpussete instrumenter, skolefaner i solskinn, russeluer og: Ja vi elsker. Så var det iskrem og ballonger og pølseboder og mange ble flekkene på den hvite skjorten eller den rene kjolen som var så fin da flagget gikk til topps om morgenen.

For oss Osloinnvånere var det 900 års jubileet som satte sitt preg på bylivet. Enten vi er innflytter eller innfødt så er vi stolte av vår by. Når vi ser på Oslo bys historie ned gjennom tidene, ser vi et speilbilde av hele landets

historie. Først i de siste 70—80 år har byen hatt sin største utvikling og når det gjelder elektrisitetens utvikling i Oslo kan vi med hånd på hjertet si at vårt firma har i ikke liten grad satt sitt preg på byen. I årenes løp vil man finne spor etter oss svært mange steder. De offisielle festligheter er slutt og de grupperte seg om Gamlebyen, Akershus, Domkirken og Rådhuset. Rådhuset har vakt oppmerksomhet. Byen kan innkassere de mange anerkjennende ord med en viss stolthet. Håndverkere og kunstnere har virkelig gjort verk som duger og som vil bli stående for lange tider.

Så er vi da kommet til midtsommer med St. Hansaften som årets deiligste, lengste og lyseste natt og dessverre, det er et varsel at nå går det den andre veien. Men heldigvis det er et godt stykke igjen og imens skal vi etter beste evne utnytte dagene mest mulig ute i naturen. Ettersom varmen har økt, har også intensiteten i ferieplanene øket. Vi står foran årets største feriemåned. Det viktigste spørsmål for svært mange er: hvordan skal vi nytte denne fritiden på beste måten. For de unge er det i vår tid ikke noe stort problem. De kan dra ut på turer — til fots, med sykkel, på sjøen eller ta en rundreise med tog eller båt. Ganske anderledes stiller det seg når det er blitt en familie. Familiefaren teller på knappene dvs. pengene. Husmoren må og skal ha ferie. Hun trenger den i høyere grad enn noen annen. Kjære Protoner ta dette i betraktning i sommerens planer. Barna skal også ut. Det er derfor de er fri. Husk det er ikke nok å få ferie men det viktigste er hvordan vi bruker denne verdifulle tid til rekreasjon.

Så ønsker vi alle og enhver i firmaet — ingen nevnt og ingen glemt — en herlig god sommer og håper at dere etter endt ferie vender tilbake til arbeidet styrket på sjel og legeme og rustet til å møte en ny vinter. Vi sender en hilsen til våre representanter, agenter og datterselskaper med de samme gode ønsker. Likeledes hilser vi til våre pensjonister og enker etter pensjonister med ønsket om at sommeren må bringe dem riktig mange koselige stunder.

VÅRE REPRESENTANTER

Vi fortsetter i dette nummer vår artikkelserie og presenterer:

J. Glad Balchen, Kristiansand.

Kristiansand var i Norge en av de første byer som fikk høyspent krafttilførsel. *Kringsjø* kraftstasjon ble nemlig satt i drift for 50 år siden. Stasjonen er fremdeles i drift, men de eldste maskiner er utbyttet slik at stasjonens ytelse i dag er 6000 kVA. Det var ikke mange høyspente byverk den gangen og det var sikkert initiativrike menn som satt i ledelsen av *Kristiansand Fossefald*, som det private verk dengang het. Senere overtok kommunen verket og det er bygget ut *Nomeland* kraftstasjon med 20 000 og *Iveland* som fullt utbygd skal gi 37 000 kVA. Alle stasjoner ligger i Otra som har sine kilder i vannskillet mot Haukelid. Men også Vest-Agder fylke var relativt tidlig ute og det har et av de best utbygde fylkesnett i landet. *Vest-Agder Elektrisitetsverks* kraftstasjon *Skjerka* ligger i Aseral ca. 9 mil fra Kristiansand. Den er utbygd for 48 000 kVA og neste utbygging er under forberedelse. Utenom disse har vi andre offentlige verk, bl. a. har Mandal Elektrisitetsverk en stasjon på ca. 5000 kVA og flere større bedrifter har egne kraftstasjoner.

Da jeg flyttet hit våren 1924 for å bli representant for A/S Proton, tidligere Siemens, var det under ganske beskjedne vilkår. Landsdelen er som folket, sjarmerende og jeg fant meg etter hvert til rette i det sørlandske miljø og med det sørlandske lynne. I distriktet levte folket av sitt gårdsbruk med sjøen eller skogen som utmerket støtte for kontantinntekten. Både i byene og fylket var elektrisitetsverkene blitt dyre og skattene tynget i mange år sterkt. Utbyggingen av kraftverkene la imidlertid grunnlag for nye virksomheter og produksjonsapparatet er øket jevnt og pent. Et karak-

teristisk trekk i distriktet er alle de små gård-sager. Hver gård har gjerne sin motordrevne sag for kasse- og tønne-stav. De største avtagere for kraft er den elektrokjemiske industri som for tiden utvider sine anlegg for å ta i mot den økede krafttilførsel.

Ser en på kartet finner en grensene for Kristiansand distrikt omtrent mellom punktene Farsund, Lillesand og Bykle, øverst i Setesdal. Distriktet omfatter således deler av Vest- og Aust Agder fylker. Bykle herred elektrifiseres nu, det er det siste herred i distriktet.

A/S Proton's forretningsområde omfatter de fleste felter av elektroteknikken og firmaets personale er spesialister hver på sitt felt. Det er representantens oppgave å formidle kontakten mellom kundekretsen og firmaet og han har i spesialistene den faglige støtte. Etter 25 års samarbeid og hyppige besøk i firmaets forskjellige avdelinger i Os'lo har jeg nok lært en del, men faget er fortsatt i sterk utvikling så både vi og kundene trenger å bli holdt à jour. Derfor anser jeg den linje riktig, at firmaet fremtidig vil søke å la spesialistene oftere besøke distriktene, enn det har vært mulig i de senere år. Etter at vi fikk Sørlandsbanen er forbindelsen Kristiansand—Oslo ypperlig, og med den økede krafttilførsel vi allerede har fått og vil få fremover er mulighetene for øket virksomhet til stede. Firmaet har et stort arbeidsområde, vi har gjennom årene hatt mange interessante objekter og jeg har inntrykk av at kundene fortsatt gjerne spør oss.

J. Glad Balchen.

Kaare Terjesen, Arendal.

Arendal er en vakker Sørlandsby på vel 12 000 innbyggere. Den eldre bebyggelse var anlagt på holmer og skjær, som nå er landfaste. Gatene er her fremdeles trange og krokete men idylliske, mens den bydel som ligger på fastlandet har brede og rette gater. Havnen er god og rommelig, og det er jernbane fra Grimstad og Treungen tilsluttet Sørlandsbanen. Arendal er også sete for Aust-Agder Fylkes administrasjon, og vi har flere kraftverk på disse kanter, nemlig Arendals Fossekompani, Arendal komm. Kraftverk og Aust-Agder Kraftverk.

Vår representant Kaare Terjesen, Arendal, er født 2 nov. 1916 på Tromøy ved Arendal. Han har radioteknisk utdanning samt handelsgymnasium og 5 års installasjonspraksis. Terjesen har vært vår lampeagent fra 1 aug. 45 og ble vår faste representant fra 1 juli 48. Vi stiller Terjesen noen spørsmål, som han beredvillig gir oss svar på:

— Vi har hørt De skal ha så fine kontorer, Terjesen?

— Ja, jeg skal ikke nekte for det. Da jeg ble lampeagent for Proton, hadde jeg et lokale på en annen kant av byen, men i 1947 fikk jeg mine nåværende lokaler i Langbryggen 7 b. Der disponerer jeg 2. etasje inneholdene 2 rom og bra lagerplass.

K. Terjesen.

Fra kontoret har jeg utsikt over det indre av Arendals havn, den såkalte Pollen. Kontorene ligger meget sentralt til, og bare ca. 100 mtr. fra byens rutebilstasjon.

— Ja, en slik idyllisk utsikt som De har fra Deres kontorer, ville nedsette arbeidseffektiviteten betraktelig skulle vi sitte her.

— Å, det er ikke farlig. Man venner seg til den, det er dagligdags for oss.

— Når De har så bra lagerplass, så har De vel litt av hvert på lager?

Det skraverte hvite felt på bygningen i bakgrunnen viser Terjesens kontorer.

— Ja, bl. a. har jeg et stort kommisjonslager av Osramlamper. Disse selges til industri og forretninger og en del til skipsflåten, jeg har bl. a. et par større rederier som faste kunder.

— Og materiell forøvrig?

— For det øvrige materiell har vi som kunder samtlige elektrisitetsverk, industrier og installatører. Dessuten en del skipsbyggerier, sykehus, leger, rørleggerforretninger etc.

— Deres distrikt, hvor stort er det?

— Det strekker seg over Aust-Agder Fylke, unntatt Lillesand, samt Treungen, Nissedal og Fyrresdal av Telemark fylke.

— Hvordan er det å være Proton-representant overfor kundene?

— Ja, jeg bereiser jo distriktet stadig, og jeg vil si at det er gledelig alltid å bli vel mottatt som representant for Proton eller Siemens som de fleste sier og har i hukommelsen og helst vil bruke ved omtale av firmaet.

g.

Utvidelse av aksjekapitalen.

Det har vært planer om å utvide aksjekapitalen i Bergens Telefonkompagnis datterselskaper *EGA*, *Nera* og *Proton* samt *Osram-Fabrikken A/S*. I henhold til vilkårene for overtagelsen av selskapene fremsatte Industridepartementet proposisjon om bevilgning av 955 000,— kr. til tegning av 20 % aksjer ved de påtenkte utvidelser. Beløpet fordelte seg slik:

A/S Proton	kr. 400 000,00
EGA	» 330 000,00
A/S Nera	» 100 000,00
Osram-Fabrikken A/S	» 125 000,00

Saken var oppe til behandling i Stortinget denne måned og mot 38 stemmer ble innstillingen om Statens deltagelse vedtatt.

Enkelte mennesker er så mistroiske at de tror det er noe ondskapsfullt man ikke sier, — når man er taus.

Menneskenes misnøye med livet er ofte bare et utslag av deres misnøye — med seg selv.

Det er midt i storbyen man støter på mennesker med den sterkeste naturfølelse.

Han gikk av sted med paraplyen over hodet — overspent og utilregnelig.

(R. W.)

— Et smil som kunne spise en banan sidelangs.

(Arthur »Bugs« Baer)

Det er bare én ting i verden som er verre enn å bli snakket om, det *ikke* å bli snakket om.

(Oscar Wilde)

En av de dagene da alt man kaster i papirkurven havner ved siden av.

(Marian McClurg)

Kjoler kan inndeles i hoghalsete og våghalsete.

(Fidér)

Genealog — en som oppsporer Deres familie så langt tilbake som pengene rekker.

Hjem — et sted hvor en mann kan si hva han vil fordi ingen tar noe hensyn til ham.

(Paul H. Gilbert)

ULTRALYD-UNDERSØKELSE AV MATERIALER

Sideroscope ultralydapparat.

Som leserne sikkert vet, har vi allerede i mange år brukt røntgenfotografering av materialer for å finne eventuelle feil i dem. Mange kjenner kanskje også til magnetisk undersøkelse av objekter av jern og stål. Når man sender magnetisme gjennom dem, vil magnetfeltet bli uregelmessig hvis det er sprekker og feil i objektets overflate og denne uregelmessighet kan gjøres synlig ved å strø jernpulver over det hele.

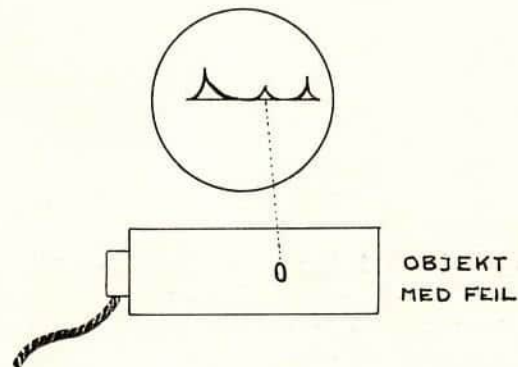
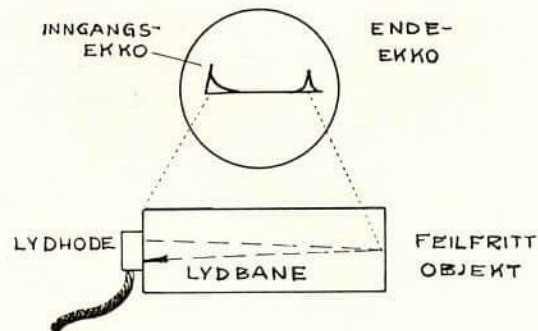
Det besnærende ved begge metoder er at man prøver objektene uten å ødelegge dem. Begge har imidlertid sine utpregede begrensninger og ønsket om nye muligheter har lenge vært uttalt. Gjennom eksperimenter — i første rekke i Frankrike, England og U. S. A — har man kommet til at undersøkelse med ultralyd har store muligheter.

Ultralyd kan man frembringe ved å la den høyfrekvente strøm fra en slags radiosender påvirke et stykke kvarts, som omdanner den til mekaniske svingninger. Man kan således lett skaffe seg mekaniske svingninger med en frekvens på ca. 1 000 000 impulser pr. sekund. Disse ligger langt over det område vårt øre kan omfatte og er derfor gitt betegnelsen ultralyd.

Setter man kvartsstykket («lydhodet») an mot den gjenstand man ønsker å undersøke, vil svingningene forplante seg innover i objektet, støte an mot endeflaten og ekkoet vil vandre tilbake igjen til lydhodet. Her blir det oppfanget, forsterket og gjort synlig ved hjelp av et instrument som kalles oscillograf, i form av en pukkel på en lysende kurve.

Hvis det så skulle være en skjult feil inne i objektet, vil det oppstå et lite, ekstra ekko fra feilen og det vil følgelig danne seg en ekstra pukkel på kurven. Prinsippet er det samme som ved ekkolodd, ved hjelp av hvilket man kan «se» havbunnen som en lignende kurve og eventuelle fiskestimer som et ekstra ekko.

Et blick på følgende skisse vil vise prinsippet for ultralyd-undersøkelse:

Objektet kan være fra 20 mm til 12—15 m langt og behøver ikke å være metallisk, det gjelder bare at det er kompakt nok til å lede svingningene. Hvis det er porøst, kan det ikke lede lyden, derimot forplanter svingningene seg godt i væsker som vann, olje etc.

Dette kan man nyttiggjøre ved den såkalte «transparensmetode», idet man kan la lyden forplante seg i et vannbad og stikke objektet ned i vannet for undersøkelse. Er det feil i objektet, vil feilen virke som en porøsitet og stoppe lyden. På denne måte kan man undersøke også helt tynne objekter, f. eks. jernplater.

Ultralyd-apparatet må benyttes av en erfaren mann og kan i hans hender brukes til de utroligste undersøkelser. Dette vil vi sikkert oppleve etter hvert og kunne lese om i fagskrift og dagspresse.

K. Koren.

Norges første fabrikk for tannlegeutstyr.

Dentalindustri, Sverre Holbye.

Som kjent har Proton ute i Ås kjøpt en fabrikk som for 10 år er leiet bort til firmaet *Dentalindustri*. Vi avla en dag et besøk i fabrikkene for å se litt nærmere på sakene fordi den for det første hadde tilknytning til vårt firma, og for det annet at det som blir laget er sjeldne fabrikkvarer her i landet. Et par kilometer fra Ås st. fant vi stedet, vakkert beliggende og omkranset av skau og mark. Vi tenkte på de tusener i Oslo som ville lengte seg syk etter å kunne arbeide i slike landlige omgivelser. Her var intet grått og støvet, ingen røykspyende piper, ingen trafikk eller i det hele tatt noe som kunne forstyrre idyllen. Naturen ødslet med grønne farger, solen skinte og det åndet av herlig fred og hvile.

Selve fabrikkene har en underetasje på 150 m² og en 1ste etasje på 300 m² og her inne hersket en travel virksomhet. Til venstre for inngangen har driftslederen *R. Bang Furuheim*, som tidligere har vært ansatt hos oss, sitt kontor. Ved siden av ligger tegnekontoret og innenfor der har verksmester *Begby* sitt kontor. I montasjerommet som ligger i direkte tilknytning til kontorene settes de enkelte deler sammen til stoler og units og vis a vis uten skillevegg finner vi en finmekanisk avdeling. Videre er der et lakeringsverksted og et verktøyrom. Bakerst i bygningen ligger maskinhallen hvor det tyngre og grovere arbeide finner sted. I underetasjen er et bra lager av halvfabrikata, bl. a. ca. 75 units til Tannlegehøgskolen og videre et stort rom med smie hvor sveising av delene foregår, og til slutt finner vi spiserom for arbeiderne samt et fyrrom.

Tannlege *S. Holbye* som er leder av *Dentalindustri*, er en opptatt mann med mange jern i ilden, og vi spør ham når ideen kom om å lage en slik fabrikk her i landet.

— Ingeniør *Koren*, ingeniør *Bang Furuheim* og jeg planla allerede i 1937—38 konstruksjon av tannlegeapparater. Under krigen konstruerte *Bang Furuheim* og jeg en rekke modeller mens *Koren* på sin side under sitt Englandsopphold samlet en rekke opplysninger for oss av betydning. De endelige tekniske konstruksjonsdetaljer forelå i 1947.

— Hva lager dere så her?

— Tannlegestoler og dentalunits. Fabrikasjonen har pågått nå ca. 3¼ år og vi har kommet godt igang og har en masse halvfabrikata liggende. Den første serien av stoler og units er allerede ute på markedet. Dessverre er plassen her allerede blitt for liten, vi kunne trenge mye mer rom.

— Hvordan er det med etterspørselen?

— Etter forholdene er behovet for tannlegeutstyr forholdsvis stort her i landet. Norske tannleger har et godt ord på seg internasjonalt og er kjent for å benytte førsteklasse og moderne utstyr. Landets behov for tannleger er også stadig stigende fordi folk har fått øynene opp for den store rolle en effektiv tannrøkt spiller for helsestilstanden i sin alminnelighet. Som kjent har Stortinget vedtatt loven om alminnelig folketannrøkt for hele landet, hvilket vil medføre at det opprettes ca. 900 folketannklinikker rundt omkring i byene og distriktene. Helsedirektoratet arbeider med planer om et passende standardutstyr for disse klinikker, og vi har i disse dager levert 2 komplette utstyr etter Helsedirektoratets spesifikasjoner.

— Hvorledes er det med tannlegeundervisningen? Hvor mange tannleger utdannes årlig?

— Tannlegeundervisningen er i støpeskjeen, og det er ennå ikke bestemt om hele undervisningen skal sentraliseres i Oslo eller om det skal bygges egen klinikk i tilknytning til universitetet i Bergen. Inntil nå har man ikke greid å uteksaminere mer enn 50 tannleger om året ved den gamle høgskolen. Det er nå satt igang en parallellundervisning her i Oslo, likesom en del utdannes i Sverige, Danmark og U. S. A. slik at det regnes med ca. 100 nye tannleger pr. år fra høsten av. I forbindelse med den nye undervisningsplan har vi fått leveranse av 100 units til Høgskolen i Oslo.

— Er det ikke så at dette er landet første fabrikk for dentalutstyr?

— Jo, det er det og vi er store optimister når det gjelder denne sak. Myndighetene er oppmerksomme på vår fabrikk, og vi håper på deres støtte slik at vi kan bli selvhjulpne på dette område. Med hensyn til salget er Proton Norsk Røntgen eneforhandler.

— Hvor mange mann teller arbeidsstokken her og hvordan er arbeidsforholdene?

— For tiden har vi 18 mann i arbeid og blandt folkene hersker en sjelden god ånd. De er de beste arbeidskamerater av verden og går med interesse og iver opp i sitt arbeid. De fleste er fra Østfold, og vi har innredet hybler i funksjonærboligens 1 etasje, mens *Bang Furuheim* disponerer 2 etasje. Plassforholdene her på selve fabrikkene er som De ser lite tilfredsstillende hvilket særlig går ut over montasjen. En unit og en stol består jo av flere hundre enkeltdeler hvorav mange er hvitlakkerte eller forniklede. Med den lille plassen som er til disposisjon for montering er det så å si ugjorlig å få montert enkeltdelene sammen uten å påføre dem småskader. Det er jo heller ikke helt rasjonelt så lenge vi bare kan montere 5 og 5 units og stoler ad gangen. I samarbeid med Protons ledelse arbeider vi nå med å finne en løsning på dette problemet.

— Er De tilfreds med de resultater som er oppnådd?

— Stort sett, — ja. Men såvel ingeniør *Koren* som *Bang Furuheim* og jeg har jo fått sanne at det ikke bare nytter med idealisme og pågangsmot når en skal starte noe nytt. Til tross for at forarbeidet med konstruksjoner og tegninger pågikk i vår fritid i nesten ti år har selve igangsettingen av produksjonen budt på store vanskeligheter. Det skal jo den største presisjon til for at produktet skal bli bra, og vi har hele tiden satt oss fore å få fram et produkt om hvilket det ikke skal kunne sies «ja, det er ikke vanskelig å se at det er norsk fabrikat». Både kvalitetsmessig og estetisk skal våre produkter være på høyde med de beste utenlandske. Jeg vil ikke unnlate å nevne når vi nå er nådd fram til et slikt resultat, så skyldes det i høy grad de råd og den bistann som vi har fått fra Norges Tannlegehøgskole. Særlig skylder vi rektor *Ivar Krohn* og professor *Reichborn-Kjennerud* megen takk for mange gode råd og for tips om små finesser av betydning for den praktiserende tannlege og som våre apparater er utstyrt med.

Snapshot fra Dentalindustri.

1. Tannlege Sverre Holbye	6. Utsnitt av maskinhallen
2. Eksteriør fra fabrikken	7. Tannlegestol
3. Fra montasjen av units	8. Funksjonærboligen
4. Utsnitt av montasjerommet	9. Fra lageret av halvfabrikata
5. Driftslederen, ingeniør R. Bang Furuheim.	10. Dentalindustri's arbeidere og funksjonærer.

— Er det ikke tungvint å ha bedriften såvidt langt fra Oslo? Blir det ikke en del tomgang, hvis dere plutselig står oppradd for deler av et eller annet slag?

— Til det vil jeg svare at for det første blir det adskillig lavere omkostninger å drive fabrikasjon i Ås enn i Oslo. For det annet gjelder det å ha såpass god oversikt at vi ikke blir stående plutselig oppradd for noen verdens ting. Utenom dette vil det nok av og til bli en del tomgang på maskinene, men det skal vi utjevne ved også å lage andre ting.

Vi angret ikke på besøket i Ås og hadde all grunn til å gratulere Holbye med resultatet. Når vi tenker på alt det grunnleggende arbeide og de tusener av detaljer som skal til for å sette i gang en slik fabrikasjon, så var det å ønske at dette foretagende måtte krones med hell. Det ville være gledelig i vår valutafattige tid å kunne gjøre landet selvhjulpne på dette område.

9.

Været, humøret og arbeidslysten.

Værskyens kompliserte mekanisme.

Nietzsche har engang skrevet følgende samtale:
A.: »Jeg forstår ikke hva det går av meg. I går var alt så stormfullt og varmt inne i meg, så solfylt og klart. Og i dag! No er alt rolig, stort, tungsindig, mørkt som lagunen i Venedig...« B. svarer: »Der beskriver du en liten, behagelig sykdom. Den neste nordavind vil ta den fra deg.«

Den neste nordavind... Det finnes en mengde mennesker hvis sinnstemning skifter med vinden. En dag er de optimistiske, muntre, arbeidsdyktige, og neste dag er de pessimistiske, gretne og melankolske. Det er lenge siden man kunde fastslå at det eksisterte en forbindelse mellom værlaget og sinnstemningen og arbeidsevnen. Men det er bar ikke mulig å slå seg til ro med den primitive formel: dårlig vær gir dårlig humør, selv om en grå himmel med evig silregn ikke virker direkte oppmuntrende. Værskyens mekanisme er meget mer komplisert. Først og fremst er det ikke været i seg selv, men omslagene i været som er skyld i forandringene i det åndelige og legemlige velbefinnende.

Til værømfintlige regner man hovedsakelig dem som ved værforandringer har begrensede legemlige smerter, uten at den alminnelige stemning og arbeidsevne behøver å bli påvirket. Til disse hører alle som lider av reumatiske sykdommer, som har gamle sår og liknende. Også det kjente tilfelle med »høneøyet« som stikker i når det er værforandring, tilhører denne kategori.

Hos de værfølsomme ligger virkningen av værforandringene mere på det åndelige område. Til værfølsomme hører nesten alle nervøse, nevrastenikere, hypokondre, alle hvis vegetative nervesystem på en eller annen måte er beskadiget. Man treffer dessuten ofte på værfølsomme blant rekonvalesenter og

kroniske syke. Mange mennesker blir først værfølsomme ved å betrakte seg selv under sykdommen eller rekonvalesensen. Ved mangel på selvbeherskelse kan denne værfølsomhet gi seg mange patologiske utslag, så man til slutt gir været skylden for ethvert lune, hver eneste nedsettelse av arbeidsevnen. Værfølsomme er også mange åndelig og kunstnerisk skapende mennesker, hvis sinnsstemning har stor innflytelse på deres ytelser.

En tredje gruppe er de værørfølsomme som kan merke omslagene i været lenge før alminnelige instrumenter har registrert dem.

Det finnes også dyr som er overfølsomme når det gjelder været. I særlig grad insektene. Det velkjente fenomen at svalene flyr lavt når dårlig vær er i anmarsj, har sin forklaring i at insektene lenge før det dårlige vær bryter løs, søker seg smutthull i nærheten av jorda. Gjødelsbillen er absolutt overfølsomme. Lenge før det begynner å regne kryper den i skjul, men den kommer til gjengjeld fram igjen før det holder opp med å regne.

Alt dette er erfaringer bygd på kjensgjerninger. Vitenskapsmannens arbeid begynner nå ved spørsmålet: Hvilke elementer i værlaget er det som har disse virkninger, og hvor i den menneskelige organisme angriper de?

Til å begynne med gjorde man særlig forandringer i lufttrykket ansvarlig for denne værømfintlighet og følsomhet. Men bare den kjensgjerning at menneskene når de befinner seg i normale høyder, altså ved lavt lufttrykk er særlig foretaksomme og arbeidsdyktige, mens de er i dårlig humør når regnet er forestående, altså ved lav barometerstand, bare det er en motsigelse som viser at lufttrykket alene ikke kan gjøres ansvarlig. Tydeligvis spiller temperaturen, fuktigheten og den elektriske spenningstilstand i atmosfæren en like stor rolle.

Uklart er også spørsmålet om hvor virkningen av disse elementer setter inn. Det vegetative nervesystem spiller her en stor rolle. Men hermed er jo ikke meget forklart. Den kjensgjerning at det ofte inntreffer dødsfall ved slagtilfelle, blodpropp og på grunn av svakt hjerte ved bestemte værslag, synes å tyde på at også andre ting enn nervene spiller en rolle.

Sant nok!

Stå i trikken. Plassen trang.
På kontoret dagen lang.
Det er pappas lille sang.

Byens gater. Stor trafikk.
Gjøre innkjøp i butikk.
Det er mors musikk.

Lykke, lek og poesi.
Være ute, være fri.
Det er barnas melodi.

Vern skogen mot brann.

Gjør ikke opp ild.

Skogen gir, ilden tar.
Vern den rikdom Norge har.
Husk hva vi mister hvis skogen brenner,
vær ikke skyld i at ulykken hender.

OSRAM MEDDELELSER

„Det er vanlig service - - - -“

Salgsrepresentant i Osram-Fabrikken A/S Hans H. Thelle-Eriksen gir her et kåseri over sine inntrykk fra en salgsreise.

— »Så skulle jeg ha en 60 og en 40-watts lampe, men et godt merke er De snill. De forrige jeg fikk brant så fort i stykker. I det hele tatt synes jeg ikke lampene er så gode som de var før.«

— »Da kan De jo prøve dette merket her, hvis De da ikke vil gå over til lamper for høyere spenning, 240 volt f. eks., det pleier å hjelpe på levetiden.«

En slik dialog mellom kunde og ekspeditør hørte jeg en dag under et besøk hos en lampeforhandler. Da kunden vel var ute av døren med sine 240-volts lamper, tok jeg saken opp med ekspeditøren i den hensikt å høre hans motiv for å gi kunden et slikt svar.

»Det er vanlig service, det,« sa han. »Er ikke kunden fornøyd må vi søke å gjøre hva vi kan for å få tilfredsstillet kunden i hans krav. Og De så jo selv at han slo seg til ro.«

Jada, kunden slo seg til ro, foreløbig, men hva vil ekspeditøren si hvis kunden klager over at de nye lampene lyser dårlig?

Service — sa ekspeditøren — men *var* det en korrekt serviceform? Var virkelig kunden tjent med det svar han fikk og de varer han kjøpte?

Under krigen fikk vi alle føle strømrasjoner- ingens ulemper. Vi merket lavere spenning på nettet, utkoblinger til forskjellige tider av døgnet og meget mer. Normalt fantes de fleste steder 230-volts lamper, som da selvsagt brant med underspenning, og derved fikk en lenger levetid — men — på bekostning av lysytelsen.

Etterhvert er vi igjen kommet opp på et normalt spenningsnivå. Nettet holder generelt den nominelle spenningsverdi, som på de fleste steder ligger på 220 eller 230 volt. — Folks erfaring i samband med lampenes levetid gjør seg derfor gjeldende nå. Men mener levetiden nå er kortere sammenliknet men det man oppnådde under krigsårene. På en måte er dette riktig, men en må samtidig huske på å ta lysytelsen i betraktning. Det er denne faktor som er avgjørende for god belysningsøkonomi.

En kjøper lamper for å få en *lyskilde*. Det er altså lampens *lysyttelse* som i realiteten er varen kunden har behov for. Her ligger kjøpemotivet begravet. Uansett hva lampen skal brukes til, så er det *lyset* kunden betaler for å få.

Når en 230-volts lampe brenner under en spenning på 220 volt, eller analogt 240-volts lamper på 230-volts nett, vil lampen gi en lysmengde som er 20 % lavere enn om lampen brenner under den

spenning den er bygget for. Jo lenger lampen brenner for underspenning desto mer avtar lysytelsen. I løpet av brenntiden må en regne med ytterligere 20 % lystap.

Vi mennesker trives best og arbeider best i det miljø vi er vant til. Slik er det med lampene også. Det må være en viss sammenheng mellom lampene og driftsforholdene på stedet for at resultatet skal bli best mulig. Det er like galt å brenne en lampe for underspenning som å lå lampen få for høy spenning. I første tilfelle synker lysytelsen kraftig, i siste tilfelle reduseres levetiden betraktelig.

Ved 12 volts kontinuerlig overspenning, f. eks., reduseres levetiden for en 220-volts lampe til 1250 timer, dvs. 50 % av det normale.

Når en kunde tilrådes å nytte 240 volts lamper på 230 volts nett kan en regne med følgende fakta:

1. Kunden får ikke det lys han betaler for. (Wattforbruk i forhold til lysyttelse.)
2. Med økende brenntid synker lysytelsen ennå mer. Den ekstra lange levetid en underspent lampe får, blir m. a. o. ingen innspart kapital. En taper heller mer jo lenger lampen brenner.
3. Kunden får inntrykk av at det kreves sterkere lampe enn den som brenner og setter inn en ny med høyere wattforbruk. Dette betyr økede strømudgifter for kunden.
4. Ekspeditøren ødelegger en del av det årelange arbeid vitenskapsmenn og fagfolk har nedlagt for å nå en god lysyttelse i forhold til wattforbruket.
5. Sett i løpet av en sesong vil forretningens lampesalg gå ned i antall, hvis prinsippet underspente lamper følges, fordi slike lamper lever unormalt lenge. Så lenge lampene lyser, skal det meget til at en forbruker bytter dem ut, selvom ytelsen er temmelig lav.
6. Ekspeditørens »gode råd« kan medføre at kundene etterhvert reklamerer fordi lampene »lyser dårligere nå enn før«.

Hva burde så ekspeditøren ha sagt og gjort da kunden klaget over at lampene brant så fort ut?

- a. Forklart kunden at driftsforholdene er viktige for lysytelsen, og at det er lyset som er det primære for kunden. Levetiden kommer i annen rekke og vil sjelden være kortere enn 2500 timer når lampen brenner under normale driftsforhold.
- b. Hvis klagen gjentas fra en og samme kunde burde han foreslå en kontrollmåling av spenningen på stedet. Viser denne at nettet virkelig holder 240 volt *gjennomsnittlig*, er det i dette tilfelle — og kun da — berettiget å levere lamper for denne spenning.

- c. Ta kundens gamle lamper inn til undersøkelse. Hvis kunden menere reklamasjonen alvorlig, vil han ta det bryet. Er det derimot en vanlig »klagesang» vil forretningen høyst sannsynlig heller ikke få noen »defekte» lamper i retur.
- d. Gå aktivt inn for lyskultur.

Sammenliknet med de øvrige europeiske land viser det norske marked en usedvanlig tendens til bruk av små lamper, 15 og 25 watt. Når en samtidig tenker over at vi her i landet, i motsetning til andre nasjoner, bruker 2500—timers lamper med forholdsvis dårlig lysutbytte sammenliknet med 1000-timers lamper, kan det være grunn til å spørre: Hvorfor skal en ytterligere svekke lysytelsen ved underspenning? — Det er nemlig nettopp dette ekspeditøren i ovennevnte eksempel gjorde!

En av landetss lampefabrikker foretok for en tid siden en spenningskontroll i to Vestfold-byer. Forbrukerne i disse byer påsto at nettspenningen måtte ligge på 240—250 volt, og at lamper for dette spenningsintervall var et berettiget krav. Kontrollmålingen ble foretatt til forskjellige tider av døgnet og på vidt forskjellige steder og resultatet viste at spenningen overalt lå mellom 210—230 volt. Selvom forbrukerne er i god tro med hensyn til sine krav om lamper for høyere spenning, så viser dette eksempel hvor meget man kan legge i et slikt krav og hvor lite underbygget det er.

Direktør *Karl Holmvang* døde 24 april, 70 år gammel. Han fikk sin tekniske utdannelse ved Porsgrunns tekniske fagskole og i Mittweida i Tyskland.

Holmvang ble ansatt som montasjeingeniør ved Telefunkens fabrikker i Berlin og ble meget benyttet av Telefunken i årene 1904—1915. Han monterte i disse årene trådløse sendere praktisk talt over hele verden. I årene 1915—17 var han knyttet til AEG.s radioavdeling i Oslo. Derpå var han et par år leder av National Industris radioavdeling i Sandefjord og i 1919 ble han direktør for Norsk Telefunken Radioaksjeselskap, nå Aksjeselskapet »Nera», Oslo, og han var dette selskaps administrerende direktør inntil 1949, da han trådte tilbake etter nådd aldersgrense.

Holmvangs navn er knyttet til noen av de første og mest kjente radiobedrifter i vårt land. I 1919 utstyrte han det første norske skip med radio, i 1925 var han med å starte Kringkastingsselskapet og var i flere år medlem av styret og nestformann i dette. Han var også blant stifterne av Norske Radioforhandleres landsforening og var organisasjonens første formann, og hans innsikt var høyt vurdert blant alle radiointeresserte. Han var på sitt område en foregangsmann både teknisk og organisatorisk.

Norges største

Gillette-reklamen under montasje.

For oss Oslo-innvånere har vi fått et nytt trekk i bybildet, nemlig *Gillette*-reklamen på toppen av Torstedhjørnet i Stortingsgaten. Høyt og dominerende ruver denne reklamen og er synlig på lang avstand, men så er det også Norges største roterende neonur. Skivens diameter er 4,5 meter og roterer 3 omdr. pr. minutt. Uret drives av et verk som får sine impulser fra et presisjonsur i bygningen. Anlegget har i alt 22 transformatorer og er utstyrt med 85 meter neonrør. Anlegget er levert av vårt firma og med Elektro-Vakuum A/S som underleverandør.

Vi iler

med å korrigere våre trykkfeil i forrige nummer. Under omtalen av *Halvor Valen*, *Skien* står det øverst på side 6:

»Ved å utbygge Hjartdøla er beregnet vunnet 235 mill. kW«, — det skal selvfølgelig være kWh. Likeledes »og fallene ned til Bandak kan i 3 kraftstasjoner utvinnes 2300 mill. kW« skal selvfølgelig også være kWh.

Under »Gratulasjoner« har vi ved en inkurie gitt sjåffør *Peder Hansen* tittel av »sterkstrømmonter«. Vi ber Hansen så meget om unnskyldning og vil igjen på riktig måte gratulere ham med den passerte 50-års dag.

Eventyrene veksler. Ingen er like.
Noen er store og spenningsrike
Andre er små. Med fin poesi
som den røde gjennomgangsmelodi
Noen er grå. Og enkle av utstyr.
Det er *hverdagens* eventyr.
Men tross forskjellig farge og klang
Begynner de alle: Det var engang ..

Litt om tykke mennesker.

Livet er ikke lett, er det ikke det ene så blir man for tykk. Her har man lykkelig og glad nådd de 40 og unngått alle de farer en overdreven ungdoms-spensstighet fører med seg og skal begynne å leve skikkelig — innrette seg på normalt livstempo, pleie sine små hobbyer og eiendommeligheter i eller utenfor familiens skjød, starte i old-boysklasser hvor ingen fordrer noe større av en, kort sagt ha det trivelig. Og så kommer en velmenende venn eller innpåsliten doktor med en stor løftet pekefinger og sier: »De blir nok for tykk, min gode mann (eller ærlig kvinne).« Nå er naturligvis 40 år en noe vilkårlig valgt grense, men det er fra denne alder en særlig ser vektøkningene komme, og betrakter man en samling av litt middelaldrende alminnelige mennesker, blir man fort klar over at overvekten er en av våre mest utbredte skavanker.

Nå kan man naturligvis si at mitt flekk ikke angår noen andre, men det er nå allikevel en av legenes oppgaver å få folk til å ta vare på seg selv og den kropp de har fått utlevert, og det er ofte fælt å se hvor lite omhyggelig folk tar vare på sitt hylster. Dessuten er vel legene mer enn andre opmerksom på de tallrike plager og ulemper en overvekt fører med seg fra plattfot og åreknuter til nedsatt levealder. De kjenner det økede arbeide for hjerte og kretsløp og alle andre plager de tykke drar omkring med.

For å bedømme om et menneske er overvektig bruker vi å sammenligne vekten med høyden. I praksis kaller vi det overvekt når kiloene overstiger sentimeterhøyden ÷ 100. Dette er en helt vilkårlig valgt regel, og noe avvikelse er det for legemstypen, men stort sett kan vi si at når kiloene krabber over den røde strek bør man tenke litt på figuren.

Alle som er tykke synes de er urettferdig behandlet av skjebnen, for de lever og spiser likedan som sine medmennesker som ikke legger på seg — ofte spiser de også mindre og ser misunnelig på sin slanke arbeidskamerat som hver dag uten skade setter til livs en stor haug med formiddagsmat mens de selv må ta til takke med et skarve knekkebrød med blek og tynn ost på. Det er klart det er urettferdig, like urettferdig som at noen er intelligente og andre blåøyet, noen har naturlig hårfall og andre er skallet o. l. Vi er gudskjelov ikke like og det er falt i noens lodd å være mer tilbøyelig for fedme enn andre. Skarpe hjerner har forsøkt å finne ut grunnen til denne forskjell, men noen felles årsak til vektøkning hos friske folk er ikke funnet. I enkelttilfeller kan man peke på diettforandring, forandring i levevis, for kvinner også overgangsalder,

men oftest står man uten påviselig årsak til fenomenet.

Vektøkningen skyldes til syvende og sist ganske enkelt at man fører mer energi til kroppen i form av næring enn kroppen klarer å utnytte — det overskytende blir liggende igjen som reservefett. Legger man om spiseseddelen til kraftigere og mer mat eller mosjonerer man mindre i arbeidstid og fritid enn man pleier virker det inn på vekten.

Vi ser vektøkning hos idrettsfolk som legger opp, folk som flytter nærmere arbeidsplassen eller begynner å bruke trikk eller buss, folk som anskaffer seg bil, kvinner som gifter seg og begynner å være husmødre i stedet for yrkeskvinner. Kostens innflytelse ga krigsårene den beste demonstrasjon av, bortfallet av fett og sukker i næringen ga de mest forbløffende reduksjoner av formene som dessverre etterkrigstiden er begynt å fylle ut igjen.

Men tilbake står allikevel masser av tilfelle hvor vi ikke kan si hvorfor vektøkningen kommer. For kvinner ser det ut til å kunne være en hormonal faktor med i spillet, vi ser vektøkninger som følger fødsel og overgangsalder uten at dog hormonbehandling synes å spille noen rolle som helbredende faktor.

Undersøkelser av tykke og tynnes oppførsel viser at de tykke lever »roligere« enn de tynne selv om de har like anstrengende arbeide. I hvile bruker de mindre muskler, de sitter roligere, de sover roligere og går færre skritt om dagen enn tynne — hele deres psyke er innstillet på roligere og mere avslappet tilværelse, uten at de kan gjøre noe for det og uten at man kan hjelpe dem til å bruke mer energi.

I sammenheng hermed ser vi også ofte resultat av mosjon og mer aktivt liv, de bruker ikke stort mer energi for det. Hermed følger at vårt viktigste middel til å redusere vekten ligger i å redusere kaloritilførselen i næringsmidlene. De tykke innvender at de spiser så lite som de synes de kan, og i hvert fall mindre enn alle tynne mennesker, men noe kan allikevel oftest gjøres. En avmagringsdiett betyr ofte en hel omlegging av spisevaner og kostvalg, og det er satt opp tabeller hvor en selv valgfritt kan velge mellom fødemidler av samme næringsverdi. En slik tabell gir av og til folk noe å tenke på. Et glass melk svarer f. eks. til 2 spiseskjeer saus eller til en smørkule, eller ½ liten sjokoladeplate eller ½ spekesild. Et glass øl inneholder mer næring, et glass likør omtrent like meget, mens 2 sukkerbiter går god for et helt melkeglass eller en tynn, tynn skive med speke-skinke. Det er ikke så få mennesker som er livende

redd for å drikke for meget melk, men ikke tar det så nøye med litt sukker eller fløte i kaffen, litt ekstra godt pålegg eller ½ øl til middag.

Men avmagring og diett er veldig kjedelig, særlig her i landet hvor alle kalorifattige næringsmidler som er litt spennende — i første rekke frukt og grønnsaker, er så dyre og sesongbetonet. Skal en gå inn for vektreduksjon, og det bør de fleste gjøre så snart de merker vektøkningen — bør det gå litt sport i arbeidet.

Få satt opp en liste hvor De skal gå ned 1 kg i vekt om uken og kjemp med vekten og følg med — Det er ofte lett å oppnå resultater selv med re'aktivt beskjeden forandring av spiseseddelen.

Angående bruk av avmagrende medikamenter — slankepiller o. l. er de fleste læger temmelig tilbakeholdne. Enkelte midler hjelper bare ved rent sykelige tilstander, andre gir fare for tilvenning og ikke ønskede bivirkninger.

Diett er og blir hovedmidlet, men øket mosjon, gymnastikk, massasje o. l. kan hjelpe godt på vei.

E. Berle.

Konsern-interesser.

I 1947 utvidet *Norsk Akkumulator Co. A/S* sin aksjekapital til kr. 1 500 000,00. Av den nye aksjekapital tegnet Bergens Telefonkompagni kr. 600 000,00, og sammen med sine tidligere aksjer har selskapet således 44 % av den samlede aksjekapital. Samtidig med utvidelsen ble Statens akkumulatorfabrikk på Horten overtatt. Betingelsen for at Staten solgte fabrikkene var at denne skulle flyttes utenfor Marinens område innen 2 år. Det ble derfor øyeblikkelig ervervet en passende tomt og arbeidet med å reise en ny fabrikk tok til i 1948. Den nye fabrikk ventes å være fullt ferdig installert i sommer.

Akkumulatorfabrikken produserer i Oslo — i selskapets leiede lokaler i Pilestredet 75 c — tørrelementer under merket *Pertrix*. Ved en minnelig ordning med vårt firma har Akkumulatorfabrikken fått anledning til å overta våre verkstedlokaler samme sted, hvorved *Pertrix*fabrikken kan få plass til sine utvidelser som beregnes å være ferdig i løpet av 1950. Ved årets slutt vil således *Norsk Akkumulator Co. A/S* ha en tørrelementfabrikk med en kapasitet av omtrent den dobbelte av før. Selskapet vil således være i stand til å dekke en vesentlig del av landets behov av tørrelementer og blyakkumulatorer.

Verdens dyreste sykdom.

Man kan ikke alltid gå rundt og være i solskinnshumør. Men er De oppmerksom på hva som kan skje hvis De alltid er i dårlig humør? Dette nye og spennende kapittel i legeskunstens historie behandles inngående i en oppmuntrende og instruktiv artikkel i *Det Beste's* februarnummer.

Artiklen handler om de psykosomatiske lidelser, verdens dyreste og mest utbredte sykdom, som rammer folk i alle aldre og alle samfunnslag. Den framkalles hverken av bakterier, virus eller svulster, men simpelthen av de forhold folk lever under — og sykdomskimen heter: bekymringer, sorger, vanskeligheter. Men den kan til gjengjeld framkalle de mest forskjelligartede symptomer, fra eksem, oppkastning og hodepine til så alvorlige lidelser som magesår, hjertekrampe etc. Ikke så få mennesker ender som invalider for livet.

Hvordan kan bekymringer og sorger i den grad influere på legemets helbredstilstand? Det kommer av at tanker og følelser ikke bare påvirker hjernen. Hele legemet deltar så å si i tankevirksomheten. Det er f. eks. ikke nødvendig å fortelle at en mann er sint — det kan man se på ham. Han blir enten blek eller rød, årene svulmer, musklene spennes så sterkt at han dirrer. De fleste ubehagelige følelser framkaller en spenning i musklene. Hvis man til stadighet går rundt og tenker på noe ubehagelig, er musklene alltid spente — og stadig muskelspenning gir smerte, enten det rammer nakkemusklene, spiserøret, magen, tykktarmen, hjertemusklene eller andre mottagelige steder. Også de indresekretoriske kjertler kan påvirkes av våre følelser og gi alvorlige symptomer.

Våre følelser og reaksjoner kan med andre ord gjøre oss til invalider for livet, og det er bare én løsning av problemet. *Vi må lære å tenke og føle riktig.* Man kan ikke alltid gå rundt i strålende humør, men man kan gå inn for å gjøre sin livsinnstilling så lys og optimistisk som mulig. Man må ikke gå og speide etter sykdomstegn hos seg selv; man må lære å sette pris på sine daglige omgangsfeller og sitt daglige arbeid — ikke bare betrakte det som et nødvendig onde. Man må finne seg og dyrke en hobby som kan gi glede og tilfredsstillelse i fritiden. Man må innstille seg på å møte problemer og motgang med beslutsomhet. Ethvert menneske rammes før eller senere av motgang, og har det ikke lært å møte det med løftet hode, kan det føre til en alvorlig psykosomatisk lidelse.

Løsenet må være: Jeg vil gjøre min livsinnstilling så lys og munter som mulig. Det er den sikreste vei til et lykkelig liv.

Avdelingssjef
S. Moldenhaner

Tidligere utdelinger av medaljer fra Selskapet for Norges Vel for lang og tro tjeneste.

Vi bragte i forrige nummer bilder av dem som ifjor fikk medaljen og vi synes det er av interesse å fortelle at det også tidligere er arbeidere og funksjonærer hos oss som er blitt hedret.

Første gang det skjedde var julaften 1937 hvor direktør Heyerdahl på sitt kontor overrakte medaljer til avdelingssjefene Sigurd Moldenhauer og Hans H. Daldorff.

Avdelingssjef
Hans H. Daldorff

Neste gang var den 23. desember 1940 og utdelingen foregikk på konferanserummet i 2nen etg. ved direktør Heyerdahl og i nærvær av firmaets ledende sjefer. Følgende fikk medalje:

Bokholderske, frk. Emma Nordby.

Avdelingssjef C. J. Johansen.

Montørformann Karl Andersen(+).

Montørformann J. Michaelsen (+).

Hovedbokholder H. G. Hansen.

Sterkstrømmonter Rudolf Johansen.

Sterkstrømmonter Fritjof Larsen (+).

Verkstedmonter Ole Haugan.

Sterkstrømmonter Karl Kjeserud.

Fotografi fra utdelingen i 1940.

Fra venstre: Karl Kjeserud, C. J. Johansen, frk. Emma Nordby, Rudolf Johansen, H.G.Hansen, Karl Andersen.

DET NYE APPARATANLEGGET I SAUGBRUGSFO

Av sivilingeniør

Som det vil være kjent leverte og monterte vi i fjor apparatanlegget i Saugbrugsforeningens kraftstasjon. Ved elskverdig imøtekommenhet av sivilingeniør Erichsen (tidligere ansatt i vårt firma) i Saugbrugsforeningen, har vi mottatt en beskrivelse av anlegget som vi tror vil interessere mange. Samtidig viser vi et bilde av det nye kontrollrom.

De omfattende elektriske anlegg i Saugbrugsforeningens fabrikk i Halden har i de siste år gjennomgått store moderniseringer og utvidelser, og i fjor kom turen til bedriftens kraftstasjon i Tistedal. Denne stasjon ble bygget i 1907 og fikk etter hvert installert 5 aggregater. På langveggen i maskinsalen var apparattavlen anbrakt og bakenfor lå det høyspente apparatanlegg i flere etasjer.

Etter at Saugbrugsforeningens anlegg ble tilknyttet Samkjøringen måtte apparatanlegget ombygges for å svare til de nye krav bl. a. til kortslutningseffekt, og for at ombygningen skulle forstyrre driften minst mulig, ble det bestemt å anbringe et komplett nytt apparatanlegg med tilhørende kontrollrom i en forlengelse av kraftstasjonen. I fjor høst var det nye anlegg ferdig, og driften ble overført til nyanlegget etter programmet.

Høyspentanlegget i første etasje gjør et meget tiltalende og oversiktlig inntrykk. Anlegget er for 5 kW og er utført med 2 sett samleskinner anbrakt i U-form. De anvendte effektbrytere er trykkluftmanøvrerte ekspansjonsbrytere med koblingseffekt 330 MVA. Alle skillebrytere er likeledes trykkluftmanøvrert. Betjeningen skjer ved fjernstyring fra kontrollrommet, men det er dessuten anbrakt trykkluftbetjente organer for manøvrering fra midtgangen mellom de to sellerekker. Mot midtgangen er sellene på begge sider opp til ca. 2 meters høyde forsynt med betongvegg og i denne er innfelt skap for releer, manøvrering og signalorganer. På hver skapdør er malt skjema for den tilhørende selle.

På utsiden av de to sellerekker er der rommelige ganger for montasje, kontroll og revisjon av apparatene, som er beskyttet med gitterdører foran sellene.

Det som imidlertid i særlig grad tiltrekker seg oppmerksomheten i det nye anlegget, er kontrollrommet i annen etasje. Her er alle instrumenter og apparater for kontroll og fjernstyring samlet på en buet apparattavle med en rekke felter og oppdelt i samsvar med bedriftens behov og egenart. En mer-

Det nye kontrollrom.

ker seg de kvadratiske instrumenter, som gir særlige muligheter for god utnyttelse av plassen og dessuten tar seg godt ut, hvilket antagelig ovenstående bilde vil vise. Fra venstre finner en først generatorfeltene. Hvert av disse inneholder bl. a. 1 cos.ø-meter, 1 synkronoskop og 1 viserinstrument som angir turbinfyllingen. Derneft kommer et felt for fjernmåling av kraftlevering fra Hafslund. På samme felt er det styrebrytere for stengning av luker. Under spenningsregulatoren på neste felt er anbragt et fjernmåleinstrument, som er forbundet med motstandselementer i samtlige generator- og turbinlagre. På samme felt er det trykknapper for åpning og stengning av trottventiler og kontroll-lamper. Videre følger målefelter for kW og kWh ved alle generatorer og et særskilt felt for måling av den totale belastning over samleskinnene. I neste felt er det voltmetre for måling av linje og fasespenningen på samleskinnene samt et registrerende volt-meter omkobbelbart mellom de to systemer. Målefeltet har dessuten instrumenter som viser vannstanden såvel for overvann som undervann. Et av feltene er koblingsfelt for synkronisering av de to samleskinnesystemer. De to felter lengst til høyre inneholder varslingsstablå for feilmelding og en akustisk signalordning, forøvrig med en behage-

RENINGENS KRAFTSTASJON

av E. Øriksen

ligere klang enn vanligvis anvendt for slike apparater.

En viktig detalj i anlegget består i at effektbrytere og skillebrytere er forriglet på en slik måte at en hvilkensomhelst generator eller utgående kabel kan legges over fra det ene samleskinnsystem til det annet under drift. Forriglingen hindrer også at man ved feil betjening trekker ut en skillebryter ved innkoblet effektbryter.

Over tavlefeltene er anbragt et oversiktlig blindskjema utført av malte metallskinner og med innfellede bryterstillingsvisere.

I pulten foran apparattavlen er det innbygget radio for avlytting av værværsling etc. Denne radio tjener samtidig som forsterker for et høytaleranlegg ved porten foran kraftstasjonen, og porten kan betjenes fra pulten i kontrollrommet.

Rommet er særlig godt belyst ved rikelig anvendelse av lysrør over glasstaket. Derved framheves også de smakfulle farver som stråler en i møte i dette anlegget. Bildet viser kontrollrommet tatt mot apparattavlen. På den motsatte side er det en dobbelt glassvegg ut mot maskinsalen. Gjennom glassveggen som demper larmen fra maskinene meget effektivt, har man utmerket oversikt over kraftstasjonen.

Sol deg med måte!

Når sommerferien står for døren, melder problemet med å bli solbrent seg. Og historien gjentar seg. Altfor mange av oss får en mer enn ønskelig kontakt med den plagsomme svien, brenningen og de søvnløse nettene.

Det lumske ved solingen er at forbrenningen med alle ubehag først melder seg flere timer *etterpå* — altså etterat en har holdt opp å sole seg. Første varsel om at det holder på å bli for mye av det gode, er en mistenkelig sterk rødfarge f. eks. på skuldrene og den øvre delen av ryggen. Og da er det gjerne for sent å unngå plagen. Fortsetter en solingen også etterat rødmen har vist seg, kan en få en temmelig alvorlig og iallfall plagsom forbrenning.

Den første synlige forandringen ved soling er rødmen. Den skyldes som kjent fotokjemiske prosesser som blir satt i gang av de ultrafiolette stråler i sollyset. Om en som ikke er tilvent, får for mye sol på kroppen, kan det oppstå væskefylte blemmer på huden. Da står en overfor en såkalt annengradsforbrenning, og hvis denne er noe utbredt, kan det oppstå en alvorlig tilstand. For mindre barn er det oftere enn for voksne fare på ferde. Nettopp med småbarna må man være forsiktig og venne dem gradvis til de ultrafiolette strålene. Men en må heller ikke glemme at nettopp barn trenger sola mest — mer enn voksne — ikke minst på grunn av D-vitaminet som gjennom de ultrafiolette

strålene blir dannet i huden. Og dette vitaminet kommer siden hele kroppen til gode. At barna nå mer enn før i tiden kommer ut i sola, er nettopp grunnen til at rakitten — den engelske syken — nå er så sjelden hos oss.

Hvordan en skal unngå å bli solbrent, vet nok de fleste fornuftige mennesker i sitt stille sinn. Løsenet er langsom tilvenning. Første gang en soler seg, bør en nøye seg med å få svak rødme. Denne rødmen etterlater en lett pigmentering og nedsatt mottagelighet til neste gang. Ved å smøre huden inn med en eller annen fet salve og så pudre med talkum, beskytter man den noe. En bedre beskyttelse kan en oppnå ved å bruke solbadolje og kremer som inneholder kjemiske stoffer med den egenskap at de holder en del av de ultrafiolette strålene tilbake, absorberer dem og på det viset hindrer dem i å nå inn til huden. De kortbølgestrålene som er særlig ansvarlig for forbrenning, blir heldigvis absorbert mest, mens de mer brunende strålene slipper igjennom »sperringen«. Men en må ikke stole for mye på disse beskyttende midlene. Selv om en ikke har så lett for å bli solbrent når en bruker dem, må en være forsiktig og ikke sole seg lenge om gangen til å begynne med.

Når det gjelder behandlingen av solbrenthet, er det lettest og enklest å pudre med talkum når forbrenningen er av lettere grad. En kan også smøre huden inn med koldkrem for en strør på talkum. Men er forbrenningen alvorlig er det best å søke lege naturligvis.

Men målet er her som ellers å *forebygge*. Den som soler seg med måte til å begynne med, kan unngå plager, får den vakreste brune fargen og dessuten størst utbytte av de første feriedagene.

Pelle har ordet:

Mor'n. Vi har hage vi — har dere? Det er'ke no'n stor hage, men vi har no'n epletrær og blomster og så har vi sandkasse. De voksne prøver å lave rabatter. Jeg vet ikke hva det er for noe, men de sier at vi ikke må gå oppi dem. Når de voksne ikke ser det, da herjer vi i rabattene for det er veldig morsomt og det kan gjøres mye ut av det. Det er farmor'n min som eier hagen og når hun blir sint så truer hun oss med stokken sin, men da løper vi fort for farmor kan'ke løpe for hun har vonne ben. Nå om vår'n har det vært mye stri og mas og ryddig og fint skulle de voksne ha det alle steder. Først rakte de løv, osså tente de bål og far han fikk røyk i øynene og snakket noe vi ikke skjønnte men som mor sa hysj til. Vi lavde osså bål, men det var i vedskjulet. Det røyk mye verre der enn

ute. Farmor skrek brann og så kom mange folk løpende og alle hadde så fryktelig hastverk. Far hentet brannslangen på kjøkkenet og så dusjet de hele vedskjulet og all veden ble våt ja likeså våt som den veden som de voksne brant i vinter. Mor gråt og sa at det var no'n forferdelige barn hun hadde og nå ble vi kanskje sendt vekk osså. Men vi trøstet mor, og sa at vi aldri skulle gå fra henne. De voksne er så rare, hvorfor kan ikke vi brenne bål inne når de gjør sânt ute. Etterat de hadde slukket bålet i vedskjulet, var far helt sort i ansiktet og det syntes vi var veldig gøy. Tenk far som neger a get. Vi hørte han sa til mor at jeg får gå oppe i natt for å se etter gnister. Kan'ke vi osså få se på fyrverkeri, spurte vi far, men du verden så sint han ble. — Nå får det pinedø være nok sa'n, — marsj i seng med dere og heretter skal det bli en annen dans. Vi trodde ikke far kunne danse, for mor sier bestandig at han har aldri vært no tess til å danse.

En tid kalte de voksne det for våronna når far spadde i haven og sa at nå skulle det bli slutt på løvetann. Truls tok og gjemte no'n gamle hestetenner som han en gang hadde funnet, oppe på loftet så far ikke skulde få tak i dem i hvert fall. Nesten hver dag når far kom hjem fra Proton så hadde han med seg små pakker med frø eller han hadde vært hos en gartner og fått no'n planter. Vi fikk osså lov til å være med i haven og jeg fikk kjøre trillebår. Det er veldig gøy med en slik stor trillebår som de voksne bruker. Riktignok ble det en del bråk når jeg kjørte enkelte steder som de kalte for *nysådd*. De mener vel grynsådd sa jeg til Truls, for det visste vi hva var og det kunne vi ikke like. Jeg kjørte lillesøster i trillebåren osså, men så veltet den og lillesøster falt ut og hodet kom først. Hun ble visst stukket av en hveps, slik som hun hylte og mor kom løpende og var veldig sint. Skal dere ta livet av Prikken da, sa hun, men vi hadde jo ikke tenkt å kle av

Prikken. Vær nå litt rolige da gutter og kom og hjelp meg, sa far, — dere kan leke søplekjørere. Far kan det han, — han vet at vi tommer søppelkassen en gang imellom. Så lesset far og Truls sånn rusk fra haven oppi trillebåren og jeg kjørte dit hvor far ville ha det. Vi holdt på en god stund og far sa han hadde verdens flinkeste gutter og at vi ville bli til noe når vi vokste opp. Nå går jeg inn og tar en kaffetår, så kan dere få holde på litt alene, sa han. Og når far var så stolte av oss, så skulle vi henge i, det var både Truls og jeg enige om. Truls broren min som er litt eldre enn meg så no'n planter som hang med bladene og så svært molefunkne ut. De er visne, sa han, de må vekk og så dro han de opp og la dem i trillebåren og jeg kjørte dem på fyllinga som far kaller det. Vi var veldig flinke og tok opp litt av hvert og så kom far. — Hva i herrens navn har dere gjort av jørginene og staudene som jeg hadde plantet. Ja dere er verdens største dævelunger. Vi syntes det var veldig dårlig gjort av far å ta det på den måten og jeg hadde gråt på stemmen da jeg sa at vi skulle jo være flinke å hjelpe dig vi far. Så skjønnte jeg far var litt lei seg for han ble tykk i stemmen og sa at ja, ja dere visste vel ikke bedre da gutter.

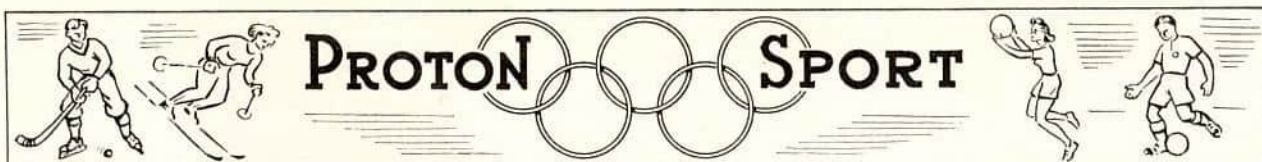
Noen ganger får jeg ris av far og mor gir meg k'lask av og til hun osså. De tror ris ikke hjelper noen ting. De gjør det fordi de er sinna for noe jeg ikke vet hva er.

En dag laget jeg solekaker i sandkassen. Men det måtte jeg ha vann til og så tok jeg en boks og gikk inn på kjøkkenet for å fylle vann fra springen. Springen er litt høyt oppe, osså solte jeg på gulvet så jeg måtte ha mere vann. Mor tørket opp av gulvet og ga mig en halv boks med vann, men det var jo bare nok til en sandkake. Jeg gikk derfor inn igjen og kløv opp på en stol ved siden av vasken, og så fylte jeg to bokser. Mor sa at jeg måtte lukke døren når jeg gikk ut, men hvordan kunde jeg det når jeg hadde noe i begge hender? Nesten alt vannet rant ut av et hull i den ene boksen osså måtte jeg ha mere vann. Jeg gikk derfor tilbake med det store spannet mitt for å få nok med en gang og et høyt blomsterglass som sto ved vasken gikk istrykker. Jeg satte spannet på gulvet for å plukke opp glassbitene. Mor kom inn og snublet i spannet. Vannet rant ut og osså måtte jeg fylle spannet igjen. Mens mor gikk etter skurekluten, kløv jeg opp på stolen, men den gled og jeg falt. Mor ble sint fordi jeg kom til å tømme ut litt vann enda hun solte mye mer da hun sparket til spannet og hun bar mig og spannet ut og sa du kan bare våge å komme inn etter mer vann. Hun sa hun hadde hodepine og måtte gå og legge seg litt.

Litt etter måtte jeg ha mer vann, men jeg husket hva mor hadde sagt osså fylte jeg det store spannet mitt fullt med sand og bar alle boksene, eskene, koppene, lokkene, skålene, slevne, spadene og skjeene inn på kjøkkenet. Jeg solte nesten ikke no sand på gulvet. Nå hadde jeg alt jeg trengte inne og behøvde ikke å gå inn og hente mer vann. Jeg klappet ut kakene på kjøkkenbenken og strødde sukker på. Jeg sløste ikke med sukkeret og skrapte det som ble tilovers tilbake i sukkerkoppen. Det ble litt brun farve osså i sukkerkoppen. Vi har sånn Protos komfyr og jeg åpnet ovnsdøren for å sette inn en kake i stekovnen. Så skrudde jeg på noen brytere som mor pleier gjøre. Jeg kom til å rive ned et sânt stort lodd som sto på komfyren og det bråkte veldig. Da jeg snudde mig sto mor og så på mig. Hun var visst sinna for noe.

Mor ga mig ris. Jeg vet ikke hvorfor. Far sier at det kan være orntli vanskelig å forstå mor noen ganger. Han sier at hun skulle lese mer barnesykologi.

ROVER.

Proton Sportsklubb

avholdt sin årlige generalforsamling fredag 28 april i »Grotten«, Wergelandsveien 5. Valgene ga følgende resultat:

Formann: Odd Eriksen.
Viseformann: Randi Fredriksen
Kasserer: Odd Mathisen.
Sekretær: Ellen Pedersen.
Suppleanter: Eva Løwer Hansen, Bjarne Skodbo og Kaja Svendsen.

Ski- og skøytegruppen:

Oppmann: Arne Schrøder.
Medhjelpere: O. Leivestad, Eilif Pettersen.

Håndballgruppen:

Oppmann: Ulf Gundersen.
Medhjelpere: Egil Jacobsen, K. Solberg, Berit Andresen, Inger Olsen.

Tennisgruppen:

Oppmann: Bjørn Dahlberg.
Medhjelpere: Turi Lindemann, Arne Svendsen.

Skytegruppen:

Oppmann: Reidar Böhle.
Medhjelpere: F. Wiger.

Fotballgruppen:

Oppmann: Eilif Pettersen.
Medhjelpere: Kjell Jensen, Bjarne Skodbo.

Bandygruppen:

Oppmann: Kjell Jensen.
Medhjelpere: Ole Alfstad, Alf Jørgensen.

Friidrettsgruppen:

Oppmann: O. Leivestad.
Medhjelpere: Eilif Pettersen, Rolf Berntsen.

Festkomité:

Formann: Sverre Dahl.
Medlemmer: Tor Rustan, Turi Lindemann, Randi Fredriksen.

Valgkomité:

Formann: T. Morland.
Medlemmer: Eva Løwer Hansen, Leif Risvang.

Medarbeider i Proton-avisen: Arne Svendsen.

Revisorer: E. Tørrer, O. Arnesen.

Håndballen i Proton i rask framgang.

Men friidrett og fotball er nede i en bølgedal.

Vi har følt de forskjellige oppmenn i Proton Sportsklubb litt på pulsen nå i begynnelsen av sesongen og fant det naturlig å begynne med *Ulf Gundersen* — oppmannen i håndball. Når vi har valgt å begynne med håndball er ikke det helt tilfeldig. Fra en spe begynnelse med til dels store tap og vekslende interesse har enkelte tro slitere holdt ut og de ser i dag fruktene av sitt arbeide. Proton har nemlig skaffet seg en posisjon innen bedriftshåndballen både når det gjelder dame- og herrelag. Vi overlater ordet til Gundersen som forteller om treningen.

— Etter at vi sluttet med innendørstreningen har vi dratt opp til hytta hver torsdag. Deltagelsen har vært meget god på disse treningskveldene — ca. 25 stk. har vært med, hvorav halvparten damer. As har ledet treningen som har bestått av terrengløp, gymnastikk, teknikk og taktikk. Han har gått inn for oppgaven med liv og sjel og dette har gitt seg utslag i en stadig stigende interesse — kanskje spesielt hos damene. ... — Vi har hørt at det har vært arbeidet på håndballbanen, hvordan ligger det an med den nå?

— Det er forsåvidt ikke riktig å kalle det håndballbane, den er vesentlig større og skal jo brukes nærmest som idrettsplass. Håndballfolket har imidlertid tatt de tyngste løftene, og helt siden august i fjor har det vært arbeidet med banen når det har vært anledning. Nå mangler det bare finpusning og valsing og så tar vi den i bruk til trening i sommer. Til høsten fyller vi på matjord og utpå høsten neste år skulle gressbanen være klar til »offentlig innvielse«.

— Har du noen planer for sesongen?

— Det er allerede klart at vi siste helgen i august skal foreta en gjensitt hos N.K.T. i København. Det var det danske laget som gjestet oss i våres. Vi har ennå ikke undersøkt muligheten for å få fri, men regner med at det går an å ta noen dager av vinterferien. Antagelig reiser vi nedover med båt — oppholdet strekker seg over 3–4 dager.

— Hvordan ser du på sesongen — er det grunn til optimisme?

— De første kampene skulle tude på det. Damene spiller nå i 3. div. og har allerede slått et par 1. div. lag i treningskamper. Jeg regner derfor med at damene spiller seg opp i 2. div. At herrene blir Oslomestre kan vi ikke vente, men vi har grunn til å tro at de vil få en meget respektabel plassering på tabellen. Til dem som ikke er orientert kan jeg nevne at Protons herrelag ble plassert i 1. div. da årets serie ble satt opp. ...

Vi takker for opplysningene og ønsker håndballgruppen i Proton fortsatt framgang og vekst og tror at saken er i de beste hender hos den interesserte og iherdige oppmannen.

Friidretten i Proton har ikke vært drevet lenge og da vi oppsøker oppmannen *Odvar Leivestad* får vi vite at interessen ikke er overvettets stor. Vi

rykket etter fjorårets innsats opp i A-klassen i bedriftsstafetten, men her er oppmannens syn på årets situasjon:

— Det er vanskelig å få gutta med på trening og det må til når vi skal ha et brukbart stafettlag. Utenom et par villige sjeler må jeg nesten oppsøke hver enkelt og godprate og lokke for å få dem med. Til Fornebo-stafetten i år møtte ikke fullt lag og i de to terrengløpene vi har hatt på hytta savnet vi mange av fjorårets løpere. Det siste terrengløpet var for øvrig et B.T. arrangement som vi forsøksvis hadde påtatt oss. Ega fikk 1ste mann i 3 av klassene. Deltagelsen fra oss var fire mann, med Odd Hansen på 4de plass i kl. I og R. Schröder som 1ste mann i kl. IV. Etter løpet var det en liten tilstelning på hytta og det ble besluttet at neste år skal løpet holdes i Drammen.

— Hvilke stafettløp har du tenkt å melde på lag til i år?

— Hvis interessen øker må vi vel være med i Steen & Strøm-stafetten og den store bedriftsstafetten som går utpå høsten. Men skal vi delta må det systematisk trening til, det nytter ikke bare å slenge med å sette opp et lag den dagen vi skal løpe.

— Kronprinsen har jo satt opp en pokal til den bedriften som tar flest idrettsmerker, har du tenkt å få med medlemmene på noe slikt?

— Jeg har tenkt å få med noen på trening — det er jo ikke det samme som å avlegge prøve som mange tror. Videre har vi så mange spreke karer over 35 år i Proton at disse absolutt burde prøve å ta merket — som kjent får disse gullmerket med en gang.

Vi håper de som er interessert i friidrett og da spesielt løp, oppsøker den ivrige oppmannen slik at han får noe å arbeide med når de viktige stafettene går til høsten. Da vi til slutt får tak i oppmannen for fotballen, Eilif Pettersen, er det en nedbrutt kar vi snakker med.

— Sett inn en annonse om at oppmannsjobben er ledig, sier han. Det er ikke noe fotballag å stille med i Proton. Sist møtte det fem mann på trening og det er ikke mye å rope hurra for. Det var forresten litt bedre til den første kampen vår, da hadde jeg fått lokket med 15 mann, men så ville alle sammen spille og det ble litt krangling om hvem som var best.

— Har dere regelmessig trening?

— Ja vi har treningskamp mot Bogstadkameratene hver tirsdag med etterfølgende sammenkomst på hytta. Da blir spillerne kjørt opp i bil fra Rosenkrantzgaten, så bedre kan det ikke være.

— Har du noen planer for sesongen?

— Vi skal i år arrangere B.T.-cupen og da kunne det være hyggelig å få stilt lag. Likeledes er det planer om en tur til Trondheim og dette trodde jeg ville være en spore til guttene om å vise mer interesse. På julefesten ble vi jo lovet kraftig juling når vi kom til Trondheim, men går vi inn for saken skal de nok få mer enn nok med å forsvare seg der oppe.

— Hvordan er tilslutningen fra kontoret?

— De glimrer med sitt fravær, det er bare monterer vi har brukt i kampene hittil, men her burde vi få et bedre samarbeide. Et så stort firma som Proton burde ha et godt fotballag.

Dette kan vi være skjønt enig med ham i. Det skaper litt reklame for firmaet den innsatsen som blir gjort i bedriftsidretten også. Firmaet har jo stillet seg velvillig overfor sportsklubben, derfor skulle det være naturlig at medlemmene går litt mer inn for de grenene de har interesse for. Det kreves enda ikke så svært mye i bedriftsidretten enn at mange fler kunne være med. Hvorfor ikke forsøke seg litt i friidrett eller fotball? Særlig fri-

idretten og da spesielt prøvene for idrettsmerket burde samle langt flere deltakere enn hva tilfellet er.

Med dette håper vi at medlemmene skjønner hvor skoen trykker og regner med at oppmennene ikke får noen vanskeligheter med hensyn til sviktende deltakelse når de setter i sving sine tiltak utover sommeren.

A. Sv.

* * *

Høyre og venstre.

Den som akter å søke jobb i en skotøyforretning kan ha nytte av denne replikkveksling.

Kunden (som prøver sko): Jeg synes den venstre kjennes litt trang.

Ekspeditøren: Det blir bedre når den blir litt utgått.

— Ja, men den høyre virker for stor.

— De kryper jo alltid litt når man har gått med dem i regnvær.

(»G. H. och S. T.«.)

Alle fabrikker lever av å selge.

De fleste som holder på med fabrikasjon av varer har aldri studert det å selge varer. Men alle sammen arbeider for en som har studert hvordan han skal selge. Er det ikke slik?

Alle fabrikker lever av å selge. De har selgere som reiser rundt og opptar ordres. Og et eller annet sted på toppen av ethvert firma som går bra, sitter det en mann som kjenner salgsmetodene.

Selv de store firmaene som har mange tekniske spesialister må først og fremst ha sitt salgsapparat i orden. Det er ikke nok å ha teknisk utstyr og vitenskapelig teknisk forskning. Forskning av kundene må også til.

Vi må ikke bare studere masseproduksjon, men også massesalg. Det er noe som heter det. Det er resultatet av en stor salgs- og reklamekampanje.

Det kan skapes en landsomfattende etterspørsel etter en vare på noen få måneder. Atter og atter er dette gjort — og likevel er det framdeles mange produsenter som betrakter reklame som en omkostning i stedet for en faktor som senker omkostningene ved å øke salget, slik at nettoen stiger.

Hvis en produsent bruker bare 1 % av sitt salg på reklame, da reklamerer han ikke i det hele tatt. Han bare hvisker om sine varer når han i virkeligheten skulle rope. Og kundene blir ikke tiltrukket av hvisking.

(Etter The Efficiency Magazine.)

Ny flytekran.

Oslo Havnevesen har fått sin nye 100 tonns flytekran. Denne giganten ruver godt opp på havna og avhjelper et lenge følt savn for skipstrafikken. Utliggerarmens rekkevidde er 12 meter fra pontongens »baug« og kranen har et mannskap på 5 mann. Verd å nevne i denne forbindelse er at Siemens-Schuckertwerke A/G har levert det elektriske anlegg.

Personalia

Hans Chr. Carlsen.

Leif A. Christiansen.

Vårt bank- og inkassobud *Hans Chr. Carlsen* døde den 18 mai etter lengere tids sykdom, nær 66 år gammel. Han ble ansatt i firmaet i 1917 og oppnådde en tjenestetid på 33 år hvorfor han i fjor ble hedret med Selskapet for Norges Vel's medalje. Carlsen var praktisk talt gjennom alle år ansatt i vårt bokholderi og innkasserte regninger hos kundene her i byen. Dessuten hadde han sin faste gang til våre bankforbindelser med verdipapirer og kontanter. For Carlsen ble det i årenes løp mange mil å gå, gate opp og gate ned, fra den ene kant av byen og til den annen, og det er store pengeverdier som gjennom denne tid har passert gjennom ham. Men Carlsen kunne man stole på, pengene var i trygge hender og han var punktlig som en klokke. Gjennom sitt lange virke ble han godt kjent hos kundene, og han var en høflig, elskverdig og korrekt representant for vårt firma.

I sitt arbeid var han pliktoppfyllende og pålitelig, og det var en fornøyelse og kunne motta hans alltid nøyaktige oppgjør.

Stille og beskjeden, enkel og bramfri var han i all sin ferd. I Carlsen har vi mistet en av våre mest trofaste medarbeidere.

Inkassosjef i vårt bokholderi, *Leif A. Christiansen* døde plutselig om aftenen den 24 mai, 50 år gammel. Så brått slo det triste budskap ned blant oss at vi ikke riktig kunne fatte det — han hadde vært på kontoret som

vanlig samme dag. Christiansen sto midt i sin fulle kraft, og at vi ikke mer skal se ham blant oss, fyller oss med dyp sorg.

Gjennom 32 år hadde han sitt virke i vårt firma. Han begynte på registratoret, var en 4—5 år på fakturaavdelingen og kom deretter i kundebokholderiet hvor han i 1943 overtok inkassoen. Christiansen var en dyktig mann i sitt arbeid, grundig og samvittighetsfull og gikk med hele sin arbeidskraft inn for sin stilling. Gjennom sitt behagelige og vinnende vesen, sitt gode skjønn og sunne omdømme til kredittforholdene, ble han meget godt likt av våre kunder. Han ble da også formann i «Elektriske Grossisters Kredittforbund».

I Proton Sportsklubb nedla han et stort og uegennyttig arbeid. Han var med fra starten i 1937, først som revisor, deretter leder av tennisgruppen inntil han ble klubbens formann i 1938 og helt fram til 1945. Da Siemenshytta i Sørkedalen ble bygget i 1941 var Christiansen formann i byggekomiteen og nedla her et stort og oppofrende arbeid som fra alle hold fikk full anerkjennelse. Han ble også hyttens bestyrer gjennom alle år, helt til i fjor, da foreningen Siemenshytta ble stiftet.

Personlig var Christiansen en hyggelig kar med et lunt humør og elskverdig vesen. Han var avholdt blant sjefer og kolleger, og det er med vemod vi kommer til å savne ham framover.

Oi gratulerer:

50 år

8. juni 1950
Sterkstrømmonter Birger Hansen.

60 år

2 mai 1950.
Avdelingssjef C. J. Johansen.

Fraværstatistikk, Oslo 1/1—31/5 50.

Funksjonærer

	Fraværsdager	Driftsdager	%
Damer	496	8956	5,5
Herrer merk.	289	9536	3,0
Herrer tekn.	217	9706	2,7

Arbeidere

Lager	268	4428	6,1
Svakstrøm	103	5097	2,0
Sterkstrøm	121	8055	1,5

Personalforandringer.

Nyansettelser i tiden 1/3 50 — 31/5 50.

Vi ønsker velkommen!

	Navn	Ansatt	Stilling	Avdeling
Oslo.	Gerd Haugan	1/3	Stenograf	I
	Erik Zimmermann	1/3	Lagereksp.	Lager
	Sossen Andersen	6/3	Fakt.skr.	Fakt.ktr.
	Lilli Andersen	6/3	Forv.dame	Forv. II
	Mimmi Hansen	9/3	Montørske	Prod.
	Hilda Sunde	9/3	Montørske	Prod.
	Arne Gabrielsen	13/3	Spesialarbeider	Prod.
	Tor Haugaard	17/3	Kontorassistent	Fakt.ktr.
	Per Karlsen	24/3	Instrumentrep.	Prod.
	Sverre Hansen	27/3	Læregutt	Svakstrøm
	Egil Myhre	11/4	Ingeniør	I
	Victor Ørner	19/4	Bud	Posteksp.
	Bergljot Dyvik	20/4	Montørske	Prod.
	Per Haaland	20/4	Lagereksp.	Lager
	Gerd Haugan	27/4	Montørske	Prod.
	Per Egil Berg	1/5	Kontorassistent	R
	Agda Notto	1/5	Rengjøringshjelp	Verkstedet
	Ivar Trygve Hansen	2/5	Mekaniker	Prod.
	Carsten Fleischer	2/5	Spesialarbeider	Prod.
	Ella Just	2/5	Montørske	Prod.
	Solveig Krogh Nielsen	8/5	Montørske	Prod.
	Ervin Gross	13/5	Hjelpearbeider	St.vst.
	Elsa Andresen	15/5	Rengjøringshjelp	Verkstedet
	Bjarne Larsen	19/5	Mekaniker	Prod.
	Frank Lindgren	29/5	Montør	Prod.
	Aase Annelise Haug Hansen	30/5	Montørske	Prod.

Kongens fortjenstmedalje.

Den 13 april ble bokholderske frøken *Emma Nordby* ved en enkel høytidelighet på direktør Selmers kontor overrakt H. M. Kongens fortjenstmedalje i sølv.

Frøken Nordby er født i Oslo den 16 juli 1883 og ble den 1 september 1900 ansatt ved Trondhjems Elektriske Bureau og arbeidet her etter at firmaet antok navnet Siemens til 1 januar 1914. Hun ble da overført til Oslo-kontoret hvor hun var til 31 desember 1920. Etter et kortere opphold ved Trondheims-kontoret fra 1 januar 1921 til 15 juni 1922, kom hun atter til Oslo hvor hun arbeidet til hun nådde aldersgrensen den 1 september 1943.

Da hennes arbeidskraft er helt usvekket, har hun fortsatt etter eget ønske som bokholderske ved P/T, hvor hun fremdeles har sitt daglige yrke.

Frøken Nordby har således til høsten hatt sitt arbeid i bedriften i 50 år og gjennom de mange overflytninger, — hun har til enhver tid stilt sin arbeidskraft til firmaets disposisjon, — har hun vunnet seg mange venner både ved Oslo-kontoret og her i Trondheim.

Frøken Nordby er fremdeles i besittelse av en enestående arbeidskraft og arbeidsevne og er besjelet av en arbeidsvilje og arbeidsglede som uvilkårlig smitter over på hennes omgivelser på kontoret, og hennes omgjengelige gemytt har gjort det til en stor glede å samarbeide med henne i alle disse år for så vel kolleger som overordnet personale.

Ved en begivenhet som denne, er det nok mange som sender en avholdt kollega de varmeste tanker og ønsker henne lykke til i hennes fremtidige virke. Vi ved P/T håper at vi ennå i mange år må få nyte godt av hennes arbeidskraft og erfaring.

J. J.

25 års jubileum i Trondheim.

Produksjonen er ikke kommet riktig i gang i Trondheim ennå. Bare på ett område synes vi å være kommet godt i vei, og det er når det gjelder fremstillingen av 25-årsjubilanter. Den siste frembringelse på området er ingeniør *Arne Johan Høeg*, som feiret sitt 25-årsjubileum den 1 mai 1950. Høeg er født den 11. april 1905 og begynte som læregutt i Siemens, Oslo, den 1 september 1921 og var der til 19 mai 1925. Fra 1926—1929 tok han sin tekniske utdannelse ved Teknikum Mittweida hvorpå han begynte som montør i Trondheim den 1 august 1929 og ble ansatt som funksjonær samme sted den 1 november 1929. Når vi legger til at han også en vesentlig del av sitt liv har bodd i firmaets forretningsgård i Trondheim, kan det med full rett sies at han har trådt sine barnesko innen firmaet.

I sin første ingeniørtid arbeidet Høeg med verktøymaskiner, pumper og hussentraler. Grunnlaget for salg av disse fikk han ved besøk i Siemens, Wien, og da han kom hjem, ble der etablert en propagandatur på Nordland, med egen motorbåt og reisende.

Høeg er sjef for installasjonsavdelingen og er autorisert installatør for firmaet i Trondheim og Strinda.

Vi som har arbeidet sammen med Høeg gjennom alle disse årene, har satt pris på ham som en god kollega, som alltid har forstått å lyse opp i hverdagen med sitt gode humør og sin lakoniske tørre humor.

Vi gratulerer Høeg med jubileet, og ønsker ham fortsatt gode arbeidsår og arbeidskår.

H. L.

For første gang.

Den smilende damen som vi bringer bilde av ovenfor, er fru *Solveig Odegaard*. Det er ikke vanlig at vi introduserer nyansatte på denne måte, men i dette spesielle tilfelle fant vi at vi måtte la begivenheten få en særlig omtale.

Sivilingeniør *Solveig Odegaard*, som begynte ved P/T den 10 mai i år, er nemlig den første kvinnelige sterkstrømsingeniør som er uteksaminert i Norge, og P/T fikk følgelig æren av å bli arbeidsgiver for den første norskutdannede, kvinnelige sterkstrømsingeniør.

Dette må derfor sies å være historikk i vår bransje.

Til glede for våre kolleger i Bergen kan vi fortelle at hun er født der.

Etter å ha knivet med studiekamerater av det annet kjønn på Høgskolen, skal hun nå gå inn for å hevde seg i konkurransen blant våre mannlige ingeniører.

Vi ønsker fru Odegaard hjertelig velkommen blant oss Protoner og håper at hun vil trives her.

P/T's skirenn 1950.

Vi må også lær be om undskyldning for at vi kommer med referat fra skirennene i sommernummeret, men denne gang er ikke skylden vår. Opprinnelig hadde vi tenkt å la skirennene finne sted den 25 feb., men da satte det i dagene for inn med slikt kraftig snøfall at det ville bli for strevsomt å trække løype og sette hoppbakken i forsvarlig stand. Begivenheten b'e derfor utsatt til lørdag, den 18 mars og i strålende sol og med det beste fore en kan vente etter årstiden ble dagen en opplevelse både for deltakere og tilskuere.

I skirennene deltok 30 mann og et tilsvarende antall var tilskuere, så oppslutningen om skirennene i år må en si var den beste. Også i år fant begivenheten sted fra Elektrikerhytta eller Elektrikerens Feriehjem som stedet heter etter ombyggingen og utvidelsen som har funnet sted, og her har vi fått et sted som egner seg godt for slike arrangements. I kjelleretasjen er det en stor sportshall hvor 60 personer kan benkes til bords samtidig, dessuten et prektig kjøkken og badstue, i 1. etasje er det to stuer og så er det tre-fire soverom ovenpå.

For å komme tilbake til skirennene så ble konkurransen såvel i løypa som i hoppbakken mer knivskarp enn noensinne. Formen måtte visst også være prima for etterat løypekomiteen hadde lagt en løype som skulle gås på ca. 20 min., gikk de beste hen å tilbakela distansen på 12 min. I hoppbakken opplevde vi den

sensasjon at yngstemann, Torbjørn Foss, presterte å slå hele selskapet etter i nydelig stil å ha landet to ganger på 13.5 m — en populær seier.

Etter rennet var det fest med premieutdeling på «hytta». I kampen om firmaets vandrepokal trakk også i år installasjonsavdelingen det lengste strå, men nytt av året var at kontoret rykket opp på 2. plass og kanskje skal vi si en dag oppleve at det blir pultaliterne som bryter installasjonens hegemoni.

Resultatene ble:

Langrenn.

Under 18 år.

1. A. Woldseth 19.21 min.

18—35 år.

1. H. Alberg 12.28 min.
2. O. Brustad 12.42 »
3. M. Alstadnes 13.34 »
4. A. Strupstad 14.14 »
5. R. Haug 14.32 »
6. K. Mørk 14.40 »
7. J. Hernes 16.01 »
8. K. Reitan 16.27 »
9. S. Berntsen 16.42 »
10. J. Bottheim 16.56 »

Hopprenn.

Under 18 år.

1. T. Foss 142 p.
2. A. Woldseth 87 »

18—35 år.

1. H. Alberg 141 p.
2. T. Huseby 139 »
3. S. Berntsen 131 »
4. A. Leinslie 125 »
5. R. Haug 124 »
6. J. Bottheim 121 »
7. J. Svendsen 120 »
8. O. Drangsholt 118 »
9. O. Brustad 118 »
10. A. Strupstad 114 »

Kampen om vandrepokalen:

1. Installasjonsavdelingen 785.8 p. ved O. Brustad, A. Strupstad, S. Berntsen.
2. Kontoret 760.9 p. ved R. Haug, T. Huseby, J. Bottheim.
3. Verkstedet 760.2 p. ved H. Alberg, J. Hernes, J. Svendsen.

Vi gratulerer:

Bryllup 5 april 1950, Oslo:

Frk. Bjørg K. Mathiesen (fakturakontoret) og Odd Falek.

Bryllup 20 mai 1950, Trondheim:

Frk. Ingeborg Olsen og montør Johan Nilsen.

Bryllup 27 mai 1950, Oslo:

Frk. Gerd Kopperud og bokholder Harald Andersen (hovedbokholderiet).

Bryllup 3 juni 1950, Trondheim:

Frk. Edel Neuberg og montasjeinspektør Trygve Opheim.

Bryllup 24 juni 1950, Oslo:

Frk. Aud Halvorsen og salgsassistent Dag F. Andersen (R.avd.).

Denne gang

Når vi denne gang skulle bestemme oss for et bilde av vårt intervjuobjekt, var vi litt i tvil om i hvilken positur vi skulle presentere ham. Hvis vi hadde valgt et annet, så hadde vel mange med en gang gjettest hvem han var. Men det er en bestemt begivenhet som fikk oss til ikke å falle for denne fristelse, nemlig å presentere *Sverre Stallvik* i et av sine karakteristiske svev i hoppbakken, for det er vel herfra at han er best kjent.

Den bestemte begivenhet er intet mindre enn at Stallvik i disse dager holder på med montørprøven og dermed står i ferd med å gjøre spranget eller skal vi si hoppet, over fra læreguttene rekke til montørenes og fagarbeidernes rekke.

På hjemlig grunn oppe på Byåsen, nærmere bestemt Munkvoll, traff vi Stallvik forleden dag i frokostpausen. Her har han i den senere tid hatt sitt virke ved A/S Graakalbanens Selvåghus, og som praktisk prøve har han alene utført hele den elektriske installasjon i huset. Vi tar oss en tur inn i huset og beskuer verket, og det tar oss ikke lang tid å se at her er alt fagmessig utført og vi tillater oss på forhånd å gratulere Stallvik med resultatet.

— *Hvor lang tid regner du med at du vil bruke på denne jobben?*

— *Med alle installasjoner for lys og varme, huset er nemlig elektrisk oppvarmet, har jeg vel holdt på i ca. en måned.*

— *Vil det si det samme som at du har brukt lengere tid på et slikt arbeide, enn om det hadde vært et vanlig arbeidsstykke?*

— *Du vet, når man skal avlegge en slik prøve, så må man gjøre så meget for det som mulig, men dermed vil jeg ikke ha sagt at arbeidet har tatt noe lengere tid en vanlig, det er vel helst innsatsen som er mer jevn og sikker. Ellers er det ikke noen bestemmelse om hvor lang tid man skal bruke på en slik prøve.*

— *Når man skal opp til en slik prøve, hvilke formaliteter er det da som må ordnes før den blir satt i gang?*

— *Firmaet må først søke om å få anlegget godkjent for fagprøven og dessuten må alle papirer være i orden med hensyn til praksis og prøvetid.*

— *Er det noe oppsyn med arbeidet etter hvert som det skrider frem?*

— *Prøvenemnda for elektrikerfaget har innsisert arbeidet 4—5 ganger under utførelsen og siste gang da som en endelig bedømmelse for godkjenning.*

— *Når du holder på og arbeider slik i et nybygg, ønsker du ikke da mange ganger at det var ditt eget hus du holdt på med? Du er jo nygift, og formodentlig i knipe for hus som så mange andre?*

Til dette peker Stallvik på et nybygg ca. 100 meter lenger oppe og kan stolt fortelle at det huset skal han flytte inn i når det er ferdig, og der holder han på utover kveldene etter arbeidstid og han har da prøvd seg både med litt graving, støping og snekkring, ved siden av sitt eget fag.

Men vi kan jo ikke forlate Stallvik før vi har pratet litt med ham om hans store hobby — skihopping.

— *Hvordan er det, kreves det ikke mye å holde seg i form slik at en kan hevde seg i konkurransen med de store gutta?*

— *En skulle kanskje ikke tro at en behøvde noe særlig forhåndstrening for å delta i hoppbakken, men faktum er, at så knivskarp som konkurransen er blitt i de senere år, må også en skihopper bygge opp formen gjennom en systematisk trening i turning og lettere akrobatikk.*

— *Og når sesongen setter inn, går det ikke da meget utover arbeidet?*

— *For mitt vedkommende er det ikke så mange arbeidsdager som er gått tapt. Treningen foregår om kveldene, så hele fraværet i arbeidet innskrenker seg til noen få lørdager på grunn av reise til renn i mer fjerntliggende distrikter.*

— *Hva regner du som din største bragd i hoppbakken?*

— *Det må vel være seieren i Alpbacken i Østersund under Svenska Skidspelen.*

Her kan vi opplyse at Stallvik den gang slo hele den svenske V.M.-troppen pluss Falkanger.

Vi takker for praten og ønsker Stallvik alt hell med prøven og håper at han nå når han så og si har gjort det store hoppet, også må hevde seg med like stor ære i sitt yrke som han gjør i hoppbakken, og det tviler vi ikke på at Stallvikk vil gjøre som den beskjedne og bramfri sportsmann han er.

Når dettes trykkes, kan vi meddele at prøven er godtatt og at Sverre Stallvik har fått sitt montørsertifikat med meget god karakter, og vi benytter anledningen til å ønske ham velkommen over i fagarbeidernes rekke.

Da vi var på kraftstasjonen.

Vi i P/T hadde lenge gledet oss til å se en kraftstasjon, og endelig kom det oppslag at vi skulle få reise til Svean. Onkel Thorvald hadde lovet at vi skulle få reise for en krone, og at firmaet ville betale resten.

Det var søndag den 21 mai at dette skulle skje. Om lørdagen gikk vi og gledet oss og leste i konversasjonsleksikon om kraftstasjoner, slik at ingen skulle tro at det var første gang vi var der. Det var fint vær om lørdagen, men vi la oss tidlig så vi skulle være utsovet til turen. Men det var ikke mulig å få sove, for vi gledet oss så veldig, og plutselig så var det morgen. Vi sto opp og kledte på oss og gikk ned til Schultz gate. Der var det alt kommet mange, men Johannes var ikke kommet enda, men det gjorde ikke så mye for det var han som ordnet med de to store bussene vi skulle reise med, og derfor måtte vi vente på ham allikevel. Da Johannes var kommet og vi alle var kommet inn i bussene, var vi meget fornøyd, for da begynte det å regne. Så kjørte vi og vi sang »Sol ute, Sol inne«, — men det regnet allikevel.

Da vi kom til kraftstasjonen, var denne en stor grå bygning som lignet på U-båtbunkeren på Nyhavna, men den var nymalt og fin inni, og de som skulle ha greie på slike ting, sa det var en meget fin kraftstasjon. Så ble vi delt opp i grupper med 8 mann i hver med en gruppeleder. Gruppelederne var slike folk som hadde vært i kraftstasjonen før, og det var de veldig stolte av. Alle grupper hadde 1 gruppeleder, men damegruppen hadde 4, hva det nå kunne komme av. Men så sa de at det var veldig farlig i stasjonen og at vi måtte være meget forsiktig, og da angret vi nesten på at vi var med. Vi måtte liste oss på tå langs veggene i noe de kalte høyspent apparatanlegg, og det var strengt forbudt å peke på noe, for da kunne det hende at vi aldri fikk anledning til det mer, sa de. Vi syntes ikke det så så veldig farlig og imponerende ut for det var ingen ting som gikk rundt der. Det eneste som pyntet opp,

var noen røde, blå og hvite stenger som gikk på kryss og tvers, og noen omvendte brune blomsterpottes som var festet i taket og som stengene hang i. I et lite rom ved siden av hørte vi plutselig et gledesyl fra Kitty — her er en type R 318/1010, ropte hun, her er en 333/2020/6 og R 624 b/1010/400. Dette syntes vi alle var veldig morsomt. Siden gikk vi gjennom maskinsalen, og det var et stort, nesten tomt rom. Men det var morsommere i kjelleren, for der dundret vannet gjennom store rør, og det dryppet vann i nakken på oss da vi nesten krøp bort over gangene. Vi syntes det var svært interessant at de hadde laget seg skytebane i et rom, men vi fikk ikke lov til å prøve å skyte. Derimot tok de oss med inn i selve fjellet. Det dryppet vann alle steder, og vi angret nesten på at vi ikke hadde tatt kalosjer på, men vi syntes likesom det var for uteknisk for vi reiste.

Til slutt gikk vi inn i hjernen på huset. Derfra gikk det hyssinger ut til alle de andre rommene vi hadde sett på, og ved å trekke i disse hyssinger, kunne de styre hele stasjonen og mere til. Det var også noen instrumenter og noen releer, og her var det så pent og nymalt at vi fikk nesten lyst til å bli der, og alt sammen var veldig flott laget, sa de.

Etterpå fikk vi se at maskinmesteren fisket ørret bare med hov der vannet kom ut fra stasjonen igjen, og han fikk tak i fisk også, så vi ble meget imponert over kraftstasjonen. Så satte vi oss endelig i bussene igjen, og alle, som hadde, tok fram matpakkene sine. Vi som ikke hadde noen, ble enda sultnere av det, så vi studerte landskapet nøye mens vi kjørte opp over til Selbusjøen og tenkte på svinokoteletter. Her så vi hvor vannet forsvandt inn i fjellet og hvor mye sten som var tatt ut, og så ble vi tilslutt fotografert.

Alle vi 55 Protoner som hadde vært med, var enige om at vi hadde hatt en hyggelig og morsom tur, og vi håpet det ikke skulle vare for lenge før vi fikk gjøre en ny sådann.

Deltager.

Beretningen ovenfor har vi mottatt fra en begeistret deltaker i en ekskursjonstur som firmaet arrangerte til Svean Kraftstasjon. Turen kom egentlig i stand som en naturlig avslutning på det teoretiske montørkurs der ble gjennomført med godt resultat siste vinter. Deltagelsen i turen ble også utvidet til å gjelde for funksjonærene og ikke minst for disse var det nok nytt land mye av det vi fikk se på Svean. Og som innsenderen ovenfor antyder så er det nok et utbredt ønske om å få flere slike arrangements fremover.

Bra å vite både for nybegynnere og andre:

Jeg har seks ærlige, tjenende menn (som lærte meg alt hva jeg vet). De heter Hva og Hvorfor og Når og Hvorledes, Hvor og Hvem.

(Bedr.ok.)

Og så var det 90-åringen som var så takknemlig og stolt over at han ikke hadde en eneste uvenn. Han hadde overlevd dem alle sammen.

Fraværstatistikk Trondheim.

i tiden 1. januar—30. april

	1950	1949
Månedslønnede	1.9 %	0.9 %
Ukelønnede	3.0 »	1.7 »
Timelønnede	3.9 »	4.2 »
Samlet	3.1 %	2.8 %

Personalforandringer.

Nyansettelser i tiden 20/2 50 — 20/5 50.

Vi ønsker velkommen!

	Navn	Ansatt	Stilling	Avdeling
Bergen.				
	Erna Hodne	1/4	Kontorassistent	
Trondheim.				
	Olav Hoyland	1/3	Ingeniør	Sterkstrøm
	Petter Elstad	1/3	Læregutt	Verkstedet
	Knut Tanem	6/3	Visergutt	Lageret
	Fritz Sandnes	15/3	Montør	Inst.avd.
	Arne Lillegraven	27/3	Praktikant	Verkstedet
	Bernt Reksen	11 1/4	Hjelpemontør	Verkstedet
	Jon Kojan	12/4	Hjelpemontør	Verkstedet
	Brit Schistad	17/4	Kontorassistent	Sterkstrøm
	Knut Kjerstad	22/4	Tekniker	Sterkstrøm
	Georg Hansen	25/4	Tekniker	Sterkstrøm
	Erling Aas	25/4	Lagerbetjent	Lageret
	Arne Storvik	2/5	Mekaniker	Verkstedet
	Solveig Ødegaard	10/5	Ingeniør	Sterkstrøm
	Trond Børstad	22/5	Montør	Verkstedet

Overført til funksjonær:

John Fjelnseth	1/4	Lagerrevisor	Lageret
Frithjof Andreassen	1/5	kontorassistent	Verkstedet

Elektrisk trønderhumor.

Lav spenning.

I en fjellbygd var det like før jul så sterk belastning på stedets elektrisitetsverk at spenningen i stedet for de 220 volt gikk helt ned på 150—160 volt. En gammel gubbe kom en dag i samtale med verkets bestyrer, og den siste nevnte blant annet at spenningen var temmelig lav.

— Ja, sa gubben, — i dag da æ sto opp lå katta på kokeplata.

Dagen etter møttes de to, og bestyreren bemerket litt sarkastisk:

— Nå, hvordan står det til med katta nå da?

— Katta hi frosse ihjæl nå!

Da bygda skulle få elektrisitet.

I en av Sør-Trøndelagsbygdene skulle man for en del år siden få elektrisk kraft. Folk visste ikke akkurat så mye om dette annet enn at det var en velsignelse. Da Ola derfor spurte en kone ute i grenda om hun ville ha lavspent eller høyspent til gårds, svarte hun:

— Æ vil ha høyspent, for æ vil itj gå å snubl i ledningen.

Da Øverbygda i Verdal skulle få elektrisk lys var gamle Hansine både interessert og temmelig skeptisk. Da den første elektriske lampen ble tent, betraktet hun nysgjerrig den lille glasskulen. Så rystet hun på hodet og mælte:

— Det går vel bra så lenge denn glasskula held. Men går a sunn, så får vi vel heile Ølvillfossen ut-over oss.

Et skritt ut i det uvisse.

En landsens kone var kommet til byen og begå undrende dens mange rare ting. Blandt annet trikken. En yngre pøse av staden ble stanset av kona som forsiktig spurte:

— E de fali å sti på derre skeinan?

— Neida, sa gutten, — men hvis du står med den ene foten på skinnen og den andre oppi tråden der, ja, da e det fali.

»Tjueen, tjuesju«.

Den nye tellemåte innføres fra 1. juli.

Vi skal allikevel ikke si toti-en, toti-to osv. Tallet 20 må hete t j u e i begge mål, sier Kirkedepartementet i stortingsmeldingen om den nye tellemåten. Følgelig blir det også tjuefem, tjuesju osv. For tallene 10—19 skal vi beholde den nåværende uttale. En endring til enti-en, enti-to osv. er etter departementets mening hverken gjennomførbar eller ønskelig. 30 og 40 skal hete tretti og førti på begge mål. Formene tredeve og førr går altså ut, i hvert fall i tallord som tretti-en, førtifem. Etter tallord som 21, 31 skal det som regel stå flertall, og en skal være ubøyd. Det skal altså hete tretti-en hester, tretti-en geiter, tretti-en år, men Departementet mener at det bør være en viss valgfrihet. I årstall skal man også bruke en: nittenhundreog-førtien.

For ordenstillene skal man gå over til formene tjue-

første, tjueandre osv., og de samme former skal brukes ved uttalen av brøker, f. eks. en tjuefemtedel.

Hvis Stortinget ikke har noe å innvende skal den nye tellemåten innføres i skolene (både i folkeskolen og de høyere skoler) fra kommende skoleår, altså etter sommerferien. Den skal også gjennomføres i Kringkastningen, i Statens administrasjon og ved andre statsinstitusjoner så snart som mulig, helst fra 1 juli i år.

Departementet mener at lite vil være vunnet ved en gradvis gjennomføring av reformen i skolene, slik at man f. eks. begynner i førsteklassene; det vil bare medføre usikkerhet, hvis lærerne skal bruke forskjellige uttale i de forskjellige klasser.

Den nye tellemåte skal gjennomføres også skriftlig, i de tilfelle hvor tallene skrives fullt ut med bokstaver, dvs. på verdipapirer, sjekker, anvisninger, girokort m.v.

Howdan er det med hukommelsen?

Hukommelsen er den sjelsevnen som hjelper til å kalle fram tidligere begivenheter. Den er som en film som livets opplevelse kan rulles opp på.

Hukommelsen kan oppdras. Den kan trenes opp til det største mål av nøyaktighet, eller den kan bli slik at den helt bedrar en. Det er alt sammen et spørsmål om trening. — Men, sier vi kanskje, — vi kan ikke alltid kontrollere tankene våre. Det hender så altfor ofte at det dukker kjedelige ting opp i erindringen. Ja, det kan så være, men vi er likevel i det store og hele ansvarlig for hva slags erindringer vi dveler ved. Hukommelsen er i allminnelighet en gjengivelse av tanker i fortiden.

Det sies at hukommelsen stort sett er et fysisk produkt og altså i høy grad avhengig av fysiske fenomener. Hvis vi kunne undersøke overflaten av hjernen hos mennesker av forskjellig mentalitet, vilde vi finne at det er stor forskjell på utseendet. Et intellektuelt høyt utviklet menneske har en hjerne som er særlig full av folder og fordypninger, vinninger som er usynlige uten mikroskop. Disse fordypninger føyer seg etter som vi bruker hjernen.

Vi kan forestille oss at en tanke som løper over eller gjennom hjernen, etterlater et ganske svakt spor. Andre tanker av samme slag, tanker som søker det samme mål, følger i dette spor så det blir en tiltrukket sti, og langs denne sti drar enda flere tanker, slik at hjernen blir full av allfarveger enten for gode og nyttige tanker eller for det motsatte. Langs disse sporene løper hukommelsen.

Noen hjerner kan sammenliknes med et skrivebord som det alltid er uorden på, så en aldri finner det en ønsker. Andre er derimot ryddige og ordentlige, og når det ønskes en eller annen opplysning blir tanken satt på sporet, og straks kommer det fram som en ønsket å finne. Med hukommelsen kan vi gjøre praktisk talt alt hva vi vil. Den kan bli vår fiende hvis vi forsømmer den, og den kan bli vår beste tjener, hvis vi gir den de rette betingelser og oppdrar den riktig.

Det er jo slik at hukommelsen har en tilsvarende motpart, som vi kunne kalle »forglemmelsen«. Den er også noe vi selv får i stand. Vi roser oss av å kunne huske, men evnen til å kunne glemme er i mange tilfelle mer verdifull enn evnen til å huske. Vi kan lære oss opp til å huske det som er nyttig og verdifullt, eller vi kan lære oss til det motsatte. Vi har sikkert alle sammen sett mennesker som går og ruger over det som er ubehagelig. På den annen side kjenner vi slike som alltid lever i en atmosfære av behagelige minner. Har vi ikke lagt merke til at vi nesten straks kan se hvilken klasse den ene eller den annen hører til?

Naturligvis husker vi godt det som er godt og gledelig. Men har vi vent oss til fortrinsvis å hefte oss ved det som er ubehagelig, så vil dette trenge seg fram igjen.

Hukommelsen er for en stor del det vi gjør den til. Det er tre grunnprinsipper for en god hukommelse, og det første av disse er oppmerksomhet. Vi har kanskje lært denne setningen helt fra barn av: »Oppmerksomhet er det stoffet hukommelsen er laget av«. Denne setningen lærte vi som barn, og den var på mange måter en fulltreffer. Hvis vi ikke trener hukommelsen ved oppmerksomhet, må det ikke undre oss om vi seinere i livet våkner opp til det faktum at vi ikke har noen.

Det er så meget i våre dager som distraherer oss, det gjelder nyheter både i aviser og kringkasting. Konsentrasjonen blir derved vanskeliggjort.

Det finnes naturligvis tilstander der tap av hukommelsen er et framtrædende trekk, f.eks. visse mentale og nervøse forstyrrelser. En fremskreden alder kan også være årsak til en svekket hukommelse. Det at en ikke kan huske navn er en av de første ubehageligheter av denne art som årene fører med seg. La ikke dette bli en unødig bekymring men glatt det over med et smil hvis De ikke kommer på navnet. En av de største farer når en er nådd til dette punkt, er å bli fortvilt over det. Når en selv legger merke til det er det ikke så alvorlig, for de som mister sjelsevnen for alvor, samtidig med at hukommelsen svikter, vet ikke noe om det.

Er oppmerksomhet det første ved en god hukommelse, så er konsentrasjon det neste. La oss venne oss til å repetere. La tankene gå mange ganger den samme veien, så vil den til sist sitte fast. Hold aldri opp med å øve hukommelsen på denne måten. Gjenta hver dag et dikt eller en annen fint formet setning. Det er ikke noen bedre måte å bevare hukommelsen på enn å lære et vers eller et lite utdrag av en kjent forfatter hver dag.

Hjelpemiddel nummer tre er å gjengi det en husker. Prøv å minnes begivenheter helt fra den første barndom. Fortell interessante opplevelser for barna eller for andre, og flett så mange detaljer som mulig inn i fortellingen. Hold vedlike den skriftlige forbindelsen med venner, og bring for dagens lys det vi har lagret på bunnen av erindringen.

Nest etter alderen er det ganske sikkert mental tretthet og nervøse overanstrengelser som er årsak til en svekket hukommelse. Det kan være hele nervesystemet som er svekket, og dette virker

Strandidyll.

Som Protonmann elsker jeg vannstoffatomene og utstyrt med matpakke drar jeg så ofte jeg kan ned til sjøen for å nyte solen og komme i berøring med vannet. Jeg utnytter ikke vannkraften målt i kVA men bruker mine krefter i vannet.

En badestrand er som regel tettepakket med folk. Armer og ben med tilhørende kroppar i alle dimensjoner dekker moder jord. Hvitt, lyserødt og mange nyanser av brunt preger stranden. Noen av det svake kjønn har badedrakter, andre har litt oventil og litt nedentil slik at det såvidt greier seg, — den som ikke tåler synet kan jo bare la være. Det er mangt og meget å meditere over. To mennesker er ikke like, heter det og det er så sant. Blikket vandrer fra den ene til den andre. Der har vi en atlet med kobberbrun hud — han må sikkert stå i Proton sportsklubb. Her er badenymfer med all den ynde og gratie en kan ønske seg, og eldre og korpulente kvinner som soler seg etter soldrakt-systemet. Shorts er et kledelig plagg for yndlingen, men seniorklassen med geiteragg på lår og legger og tett løvskog på brystet gjør seg ikke så godt på en tettbefolket badestrand. Små nevrosar har også lett for å oppstå hvis man er mager og hulbrystet eller lyserød og fleskete. Men, herregud, dagen er deilig, man blir forsonlig stemt og enhver må få prise solen med det hylster man har fått utlevert. — Det er så lett å kritisere. La oss tenke oss at samtlige Protoner en dag etter endt arbeidstid dro ut til Paradisbukten for å bade. Etter hvert forsvant de daglige klær og stranden ble full av Protoner i badeantrekk. Ja, snakk om å se hverandre under en ny synsvinkel. Det skulle bli prat i flere dager om han og han og hun og hun. Ja, som nevnt, det var bare en tanke — utflukten i realitet tror jeg ville være preget av mange forfall.

uheldig på hukommelsen. Så snart en merker symptomer på nervøsitet, søvnløshet, svekket hukommelse og tretthetsfølelser om morgenen bør vi straks søke legehjelp.

Ett er sikkert: vi kan alle sammen gjøre meget for at hukommelsen vår ikke skal bli svekket for tidlig. For den som alt i ungdommen begynner på å holde hjernen i form vil det sikkert lykkes. Ord-språket »en sunn sjel i et sunt legeme« er sikkert like berettiget for 1950 som det var for de gamle romere for 2000 år siden.

Solen behandler sine tilbedere svært forskjellig. Mannen til venstre for meg har bare fått brune flekker på lyserød bunn, og damen i hans følge ser ut som hun har solet seg gjennom en tesil.

Andre er helt brune, sjokoladebrune, de tilhører den privilegerte klasse som blir brune bare de viser seg i solen. Fagmannen snakker om pigment og det er så sant: pigment kan man svare når det tales om brun og ikke brun.

Stranden har også besøk av en av mine naboer, den noe til års komne frk. Dyrekjær, som i mange år har hatt bikkje. En slik liten en, som ser ut som den har løpt for full fart mot en mur og har forandret sitt opprinnelige utseende. Når hun snakker til den så er det bare Sukker-Dutte-Snuske-bassen og masse annet rart som kanskje bikkja skjønner, — for folk er det i hvert fall uråd. På stranden må selvsagt Bassen få løpe overalt, snuse, sloss og riste seg når den er våt. Den bjeffer på dem som går i vannet og på dem som kommer opp igjen. Frk. Dyrekjær sitter med et salig smil og betrakter kjeledeggen mens den bruker seg som verst.

Men etter mye mas vil også Basse-gutten ha seg en dukkert og spretter til sjøs. Etter en kort rundtur er den atter på det tørre og forkjelet som den er, strener den like bort til det fineste pleddet, rister seg grundig og vil legge seg godt til rette. Men Basse-gutten som ellers aldri får høre et vondt ord, får en klask på baken og hører en sint mannsstemme. — Vil du se å ha deg vekk fra pleddet mitt, di forbaskede fillebikkje. Basse-gutten fyker avsted fra teppet høyst forurettet og såret i siti innerste. En slik behandling har den aldri opplevd.

— Stakkars søte Snuske-bassen, kom til mamma du, sier frk. Dyrekjær, som har sett opptrinnet.

— Ja, løp du, di skvaldrebikkje, du er så lik mamman din så, sier den forargede innehaver av det våte teppe. Kvinnen skal så da gjerne ha det siste ord og frk. Dyrekjærs replikk ble da:

— Fy skam Dem, mann. Tenk å slå små verge-løse dyr, jeg skal få Dem anmeldt til Dyrebeskyttelsen.

Ja, det er mangt og meget man kan se og oppleve på en badestrand. Dagen nærmer seg slutt og jeg samler sammen mine pjalter og rusler bedagelig hjemover. Spise, sove og i morgen til Proton og 4 skuffer fulle av ugjort arbeid.

Rover.

BIBLIOTEKET

Nye bøker.

- DK 621.2. H. P. Young: Electric Power System Control.
 DK 41. K. Milborg: Alt i ett (tabeller ordnet i grupper).
 DK 621.33. Arvid Lippestad: Om moderne lysteknikk og dens anvendelse i industrien.
 DK 778.55. James R. Cameron: Motion Picture Projection and Sound Pictures.
 DK 05. Arbok 1949—50 Jern- og Metallindustri.
 DK 621.396. Vade-Mecum 1950. »The World's Radio Tubes«.
 DK 621.39. Karl Küpfermüller: Die Systemtheorie der elektrischen Nachrichtenübertragung.
 DK 621.396. W. Beier: Röhren Taschenbuch.
 DK 91. Odhams New Atlas of the World.
 DK 34. Häft. 3—4 Nordisk Immateriellt Rättskydd.
 DK 621.3. Hochspannung und Hochleistung von Professor Dr. Ing. Joseph Biermanns (Chef-Elektriker der AEG).
 DK 778.55. Trouble-Shooting and Maintenance Guide by James R. Cameron.
 DK 338. Production Handbook by L. P. Alford and John R. Bangs.
 DK 621.3. Surge Phenomena. Seven Years' Research for the Central Electricity Board (1933—1940).
 DK 621.318. Kammerloher Band 1: Hochfrequenztechnik. Teil I. Elektromagnetische Schwingungskreise.
 DK 621.396. Kammerloher Band 3: Hochfrequenztechnik. Teil II. Elektronenröhren und Verstärker.
 DK 621.314. Kammerloher Band 8: Hochfrequenztechnik. Teil. III. Gleichrichter.

Litt av hvert

På restauranten.

Gjesten: Har De gaffelbiter?
 Kelneren: — Nei, bare hele bestikk.

Slik reklameres det for den berømmelige Hary-Lime-grammofonplaten i U. S. A.:

— Platen er den skjønneste ting som er kommet i berøring med en nå siden Rita Hayworth ble vaksinert.

- Min mann går ofte i søvne.
- Det var trist. Går han langt?
- Å nei, eksportølet står ute i spiskammeret.

— Det är märkvärdigt, att ni nykterister inte ta bort ärtär och fläsk också!

— Varför skulle vi göra det? Det finns jo inte ringaste anledning.

— Jo, då ä gott!

(Albert Engström)

Og så var det pianostemmeren som på valgdagen sa: I dag var det valg, så da gad jeg ikke stemme.

Imiterte gullkorn.

Jo enklere menneskene er av natur, desto mindre forskjell er det på dem.

Man tilgir snarere den som har urett enn den som har rett.

Hvor ofte innbiller man seg ikke å ha overvunnet en vanskelighet ved å unngå den.

At tingene stiger i verdi når de går tapt, er en av livets mange bitre erfaringer.

Den innerste drivkraft til de menneskelige handlinger er lengselen etter at noe skal bli annerledes, bedre....

Den største gunst man kan vise sine medmennesker er å vise dem tillit.

Tiden er kanskje den faktor som menneskene minst av alt er i stand til å bedømme.

Enkelte fører et så regelmessig liv at de kan føre dagbok lang tid i forveien.

Å interessere seg for mennesker man ikke interesserer seg for, er alle hovmesteres tragedie.

Man lever i to verdener, en for seg selv og en sammen med menneskene. Å føre et rikt liv i hver av disse verdener danner en absolutt nødvendig forutsetning for å føre et rikt liv overhodet.

Det skal noe til å være ærlig når ens livsoppgave består i å selge strikk i metermål.

En stridbar kvinne satte på sin manns gravstein: Hvil i fred til vi møtes igjen.

PROTON AVISEN

Utgitt for arbeidere og funksjonærer
i firmaet og dets datterselskaper av

PROTON
SIEMENS
OSLO

Redaktør:

Johan Gabrielsen

I redaksjonskomitén:

Kaare Qvenild

Faste medarbeidere:

Personalia: Johs. Iversen
 Helse og hygiene: Dr. E. Berle
 Bedriftsidrett: Arne Svendsen
 Trondheim: Johs. Hellesvik

Adresse: Rosenkrantzgt. 11, Oslo
 Ekspedisjon i Reklameavdelingen.